

Van: Lieneke van Gerven-van Hout [<mailto:L.vanGerven@odzob.nl>]

Verzonden: dinsdag 30 juni 2015 16:14

Geachte griffier,

Hierbij ontvangt u de aanbiedingsbrief en begroting 2016 en meerjarenraming 2017-2019 zoals donderdag 25 juni jl. vastgesteld in de AB-vergadering van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant.

Gelieve deze documenten ter kennis te brengen van uw raad/staten.

Met vriendelijke groet,

Lieneke van Gerven – van Hout
directiesecretaresse

L. van Gerven – van Hout
Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant
Keizer Karel V Singel 8, 5615 PE Eindhoven
Postbus 8035, 5601 KA Eindhoven

Aan:

De raden en staten van de in de Gemeenschappelijke Regeling
Omgevingsdienst Zuidooost-Brabant deelnemende overheden
(gemeenten en provincie Noord-Brabant)

uw kenmerk

uw bericht van

ons kenmerk

datum

Z.25490/D.88617/EM/LvH

30 juni 2015

onderwerp

Aanbieding vastgestelde begroting 2016 en
meerjarenraming 2017-2019

contactgegevens

e-mail : L.vanGerven@odzob.nl
tel. : 088 369 03 86

Geachte heer/mevrouw,

Per e-mailbericht van 5 maart jl. heeft het Dagelijks Bestuur u de ontwerpbegroting 2016 gezonden, teneinde de raden en staten in de gelegenheid te stellen uiterlijk 15 mei 2015 zienswijzen kenbaar te maken, conform artikel 28 GR. Voor een aantal deelnemers bleek het lastig om binnen de reactietijd van 10 weken te reageren. Uiteindelijk is van alle deelnemers, al dan niet in concept, een reactie ontvangen.

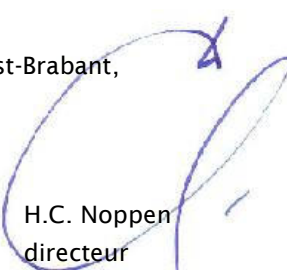
Evenals dat vorig jaar het geval was blijkt uit de ingediende zienswijzen dat veel deelnemers zorg hebben over toekomstige ontwikkelingen. Een mogelijke terugval van de omvang van verzoektaken van zowel deelnemers als niet-deelnemers zijn daartoe aanleiding. Ook is door deelnemers aangegeven de behoefte aan gegeven aan meer inzicht in risico's (en mogelijke consequenties daarvan) bij de exploitatie. De ODZOB zal de ontwikkeling van de omvang van de verzoektaken nauwgezet volgen. Daarnaast werkt de ODZOB aan een nadere kwantificering van risico's. Getracht wordt risico's waar mogelijk te reduceren. Het Algemeen Bestuur heeft kennis genomen van de ingebrachte zienswijzen en overige reacties. Deze hebben geleid tot enkele aanpassingen, waaronder:

- Wijzigingen in de paragraaf *Weerstandsvermogen en risicobeheersing*;
- Invoeging subparagraaf *Vennootschapsbelasting*.

De bijlage bevat de aldus aangepaste en op 25 juni jl. door het AB vastgestelde begroting.

Met vriendelijke groet,
het Dagelijks Bestuur van de Omgevingsdienst Zuidooost-Brabant,

W.J.F. van der Rijt - van der Kruis
voorzitter

H.C. Noppen
directeur

Bijlage(n): Begroting 2016 en meerjarenraming 2017-2019

BEGROTING 2016 EN MEERJARENRAMING 2017-2019

VERSIE 25 JUNI 2015

OMGEVINGSDIENST
ZUIDOOST-BRABANT

BEGROTING 2016 EN MEERJARENRAMING 2017-2019

VERSIE 25 JUNI 2015

In opdracht van	Dagelijks Bestuur Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant
Opgesteld door	Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant Keizer Karel V Singel 8 Postbus 8035 5601 KA Eindhoven
Auteur	Joost van Erdewijk, Vincent Verhoeven en Erik Minnen
Documentnummer	Z.24419/D.85125
Datum	25 juni 2015

Inhoudsopgave

1	Algemeen.....	6
1.1	Inleiding	6
1.2	Werkwijze	7
2	Speerpunten.....	8
2.1	Concernplan	8
2.2	Omgevingswet	8
2.3	Integratie & (gebieds)participatie.....	9
2.4	Uitvoeringsbeleid	10
2.5	Kwaliteit en continuïteit.....	10
2.6	Informatisering en werkprocessen	11
2.7	Innovatiekansen	12
2.8	Continuïteit, kwaliteit en kosten	12
2.9	Relatiebeheer	13
3	Programmadelen.....	14
3.1	Programmadeel I: Basistaken	14
3.2	Programmadeel II: Verzoektaken	15
3.3	Programmadeel III: Collectieve taken	17
3.4	Programmadeel IV: Intensiveringsbudget	18
4	Exploitatiebegroting.....	19
4.1	Lasten	19
4.2	Baten.....	20
4.3	Rekening resultaat	22
5	Toelichting op de lasten	24
5.1	Formatie	24
5.2	Personeelskosten	24
5.3	Uitbesteding.....	25
5.4	Kapitaallasten.....	25
5.5	Organisatiekosten.....	25
5.6	Onvoorzien.....	26
5.7	Project en programmakosten.....	26
5.8	Btw	26
5.9	Prijspeil.....	26
5.10	Taakstellende bezuiniging 2016	27

6	Toelichting op de baten	28
6.1	Algemeen	28
6.2	Productencatalogus en productprijzen.....	28
6.3	Programmadelen.....	28
6.4	Basistaken	28
6.5	Verzoektaken	28
6.6	Collectieve taken.....	29
6.7	Intensiveringsbudget.....	29
6.8	In rekening te brengen externe projectkosten.....	29
6.9	Baten uit doorbelaste kosten	29
6.10	Omvang van de deelprogramma's	29
6.11	Kosten en uurtarief 2016	30
7	Investeringsruimte.....	31
7.1	Investeringsruimte.....	31
8	Paragrafen	32
8.1	Lokale heffingen	32
8.2	Weerstandvermogen en risicobeheersing.....	32
8.2.1	Inleiding.....	32
8.2.2	Weerstandvermogen.....	32
8.2.3	Risicomanagement.....	33
8.3	Financiering.....	36
8.3.1	Rentevisie	36
8.3.2	Kasgeldlimiet.....	36
8.3.3	Renterisiconorm	37
8.3.4	Financiering.....	37
8.3.5	Liquiditeitsprognose	37
8.4	Onderhoud kapitaalgoederen	38
8.5	Bedrijfsvoering	38
8.5.1	Personeel en organisatie.....	38
8.5.2	Huisvesting en facilitaire zaken	39
8.5.3	ICT.....	39
8.5.4	Kwaliteitsbeleid	40
8.5.5	Vennootschapsbelasting.....	41
8.6	Verbonden partijen.....	41

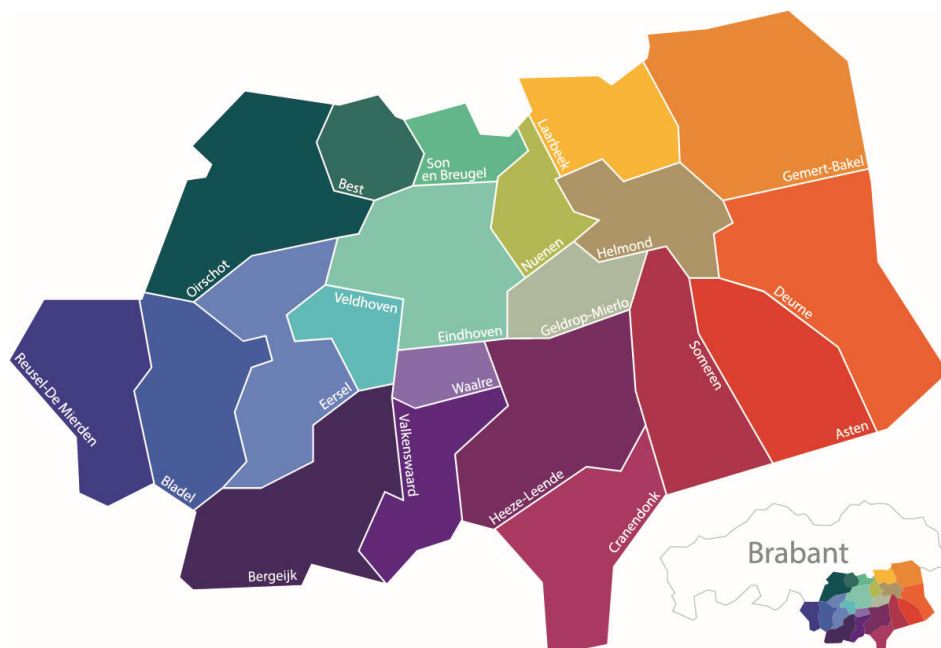
Begroting 2016 en meerjarenraming 2017-2019

1 Algemeen

1.1 Inleiding

De begroting 2016 en meerjarenraming 2017 – 2019 geven inzicht in de financiële verwachtingen voor de komende jaren en is opgesteld aan de hand van de door het Algemene Bestuur (AB) van de ODZOB vastgestelde kadernota en gebaseerd op de begrotingen 2013, 2014 en 2015, het concernplan 2015-2018 en de dienstverleningsovereenkomst (DVO) 2015-2017. In het concernplan zijn de ambities geformuleerd voor de periode tot 2018. In dat jaar zal de Omgevingswet van kracht worden, en het concernplan beschrijft de noodzakelijke stappen die de ODZOB moet zetten, wil hij geëquipeerd zijn voor de uitvoering van het takenpakket dat uit de Omgevingswet voortvloeit. Deze ambities gaan gepaard met investeringen in de organisatie. Deze ambities zijn verwerkt in de begroting. De ODZOB rapporteert hierover financieel en op basis van prestaties. De ODZOB is zich er van bewust dat de begroting 2016 en de daarbij horende meerjarenraming de dienst voor de nodige uitdagingen plaatst. De efficiency/besparingstaakstelling, het wegvallen van de vergoeding voor garantiesalarissen en het intensiveringsbudget na 2017 hebben grote consequenties voor de exploitatie. De ODZOB zal samen met zijn deelnemers in de komende jaren dit probleem moeten oplossen. Mogelijke instrumenten liggen op het gebied kostenreductie (bijvoorbeeld personeelskosten) en van verhoging efficiency door standaardisering, integratie en innovatie.

De Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB) is de uitvoeringsorganisatie van een gemeenschappelijke regeling (GR) van de provincie Noord-Brabant en 21 gemeenten, te weten Asten, Best, Bergeijk, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen, Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.

1.2 Werkwijze

In de Gemeenschappelijke Regeling ODZOB wordt onderscheid gemaakt tussen basistaken en verzoektaken. De deelnemers in de GR zijn bevoegd gezag bij de uitvoering van de taken uit het basistakenpakket. IPO, VNG en ministerie van I&M hebben afgesproken dat deze taken worden opgedragen aan de omgevingsdiensten (de regering heeft inmiddels een wetsontwerp aan de Kamer gezonden waarin een en ander wettelijk verplicht wordt). De deelnemers in de GR kunnen ook zogeheten 'verzoektaken' door de dienst laten uitvoeren. De ODZOB werkt met één programma, dat bestaat uit verschillende programmaonderdelen: basistaken, verzoektaken en collectieve taken. Met de overheveling van middelen voor ex-VVGB-bedrijven van provincie naar gemeenten, is daar een vierde programmaonderdeel bij gekomen, namelijk het zogeheten intensiveringsbudget. Dit programmaonderdeel is gericht op gezamenlijke taken op het gebied van kwaliteit, innovatie en efficiency. Deze programmaonderdelen worden in de volgende paragrafen toegelicht.

2 Speerpunten

2.1 Concernplan

Het bestuur van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant heeft een koers voor de dienst uitgezet voor de middellange termijn, tot 2018. In het concernplan zijn drie thema's benoemd die van belang zijn om de beoogde kwaliteitsverbetering op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving, het basistakenpakket, te realiseren. Centraal staan: Kwaliteit, Gelijkheidsbeginsel, en Samenwerking, en dit onder het motto "Samen meer waarde".

Het concernplan geeft de richting aan die bestuurlijk is gekozen: de 'stip aan de horizon'. Het proces om de gestelde doelen te bereiken en de uitgangspunten uit te werken wordt samen met de deelnemers in de GR ingericht. De ambities worden daarom gedurende dit traject samen gedefinieerd.

De ODZOB zoekt de samenwerking met de deelnemers (ambtelijk zoals Opdrachtgeversplatform en bestuurlijk) en met andere organisaties die werkzaam zijn op het gebied van de fysieke leefomgeving. Samen verbeteren we de kwaliteit van de fysieke leefomgeving: risicoreductie en minder overlast.

Innovatie van vergunningverlening, toezicht en handhaving

De ODZOB zal werken vanuit het perspectief van burger en ondernemer: efficiënter, effectiever, integraler, transparanter en digitaler. Dit wordt verankerd in de cultuur van de organisatie (visie, training, communicatie, f-cyclus etc.).

In toenemende mate verschuift de rol van overheden in de richting van het leggen van meer verantwoordelijkheid bij burgers en bedrijven (High trust, high penalty). Deze tendens is terug te vinden in de ontwerp-Omgevingswet. Dit heeft uiteraard gevolgen voor de wijze waarop de ODZOB de VTH-taken in de toekomst uit zal voeren.

2.2 Omgevingswet

De ontwerp-Omgevingswet vervangt een sectorale benadering (26 wetten waaronder de Wet ruimtelijke ordening, de Waterwet, de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en de gebiedsgerichte delen uit de Wet milieubeheer) door een samenhangende (integrale) benadering van de fysieke leefomgeving.

Belangrijke 'ideële' component is de zorgplicht voor de fysieke leefomgeving voor eenieder.

De Omgevingswet draagt, net als de WABO en het Omgevingsloket, bij aan het makkelijker verkrijgen van een vergunning. Vanwege de schaal- en kwaliteitsvoordelen is de verwachting dat, voor zover dat door deelnemers is gewenst, de ODZOB ten tijde van de inwerkingtreding in 2018 alle taken van de ontwerp-Omgevingswet integraal kan uitvoeren. Hiervoor moet, samen met de deelnemers, nog veel worden ingericht.

De ODZOB zet in op:

- het bevorderen van de deskundigheid en samenwerking met deelnemers en andere omgevingsdiensten;
- invloed uitoefenen bij de totstandkoming van uitvoeringsregelgeving;
- bedrijfsvoering en werkprocessen op orde en Omgevingswetproof;
- medewerkers worden opgeleid voor hun rol bij de uitvoering van de Omgevingswet.

De Omgevingswet beoogt ook een verschuiving van bevoegdheid van provincie naar gemeenten. De uitvoering van de bodemtaken (inclusief ontgrondingen) die overgaan van provincie naar gemeenten kan financiële consequenties hebben voor de ODZOB. Zie ook paragraaf 8.3.2. risico's.

Vergunningen, toezicht en handhaving

De basistaken worden in 2015 wettelijk verankerd in de Wabo. De deelnemers in de GR leggen in 2016 alle basistaken (inclusief toezicht sloop/asbest, bodemtaken, repressieve handhaving) bij de ODZOB.

Wat betreft vergunning- en toezichtprocessen wordt in 2016 verder gewerkt aan standaardisering en efficiencyverbeteringen. Het betreft onder andere het opleiden en trainen van toezichthouders, innovatie en het structureel inzetten van de daarvoor geëigende straf- en bestuursrechtelijke middelen (onder andere verder onderzoeken en toepassen digitaal toezicht). Doelstelling is om de toezichthouders en middelen 'daar' in te zetten waar het effect het grootst is. De mate van risico voor burgers en omgeving is daarbij maatgevend.

Dit heeft de meeste kans van slagen als de deelnemers in de GR de ODZOB in staat stellen om zo eenduidig en gestandaardiseerd mogelijk te werken. Een verdergaand mandaat en het vaststellen van een gezamenlijk uitvoeringsbeleid zullen hieraan bijdragen. Uiteraard blijft het bevoegd gezag verantwoordelijk voor de bestuurlijke kaders en de prioritering. De ODZOB is transparant en rapporteert over de uitvoering van het mandaat. In goede afstemming met het bevoegd gezag worden bestuurlijk sensitieve zaken opgepakt.

Door naar het totale proces te kijken (bij deelnemer en ODZOB) kunnen door een goede afstemming en aansluiting van de front- op de backoffice onder andere doublures worden voorkomen en, vooral bij de deelnemers in het proces, efficiencywinsten worden behaald.

Ook het inzetten van innovatieve instrumenten zal een verdere invulling krijgen.

2.3 Integratie & (gebieds)participatie

Integratie van uitvoering van vergunningverlening en handhaving op het terrein van de fysieke omgeving (bouwen/milieu/brandveiligheid/APV etc.) leidt tot meer efficiency en doelgerichtheid. Bestuurders worden beter in staat gesteld om prioriteiten te stellen.

Deze integratie gaat om een gebiedsgerichte manier van werken. Dit betekent het benutten van de kansen die zich in een gebied of buurt voordoen en van waaruit de overheid handelt, samen met investerende partijen, bewoners, maatschappelijke partners en ondernemers. De overheid moet daarbij zowel kaders scheppen, verbinden en inspireren met visies en strategieën, als ruimte geven aan initiatieven en experimenten. Die kaders moeten kwalitatief en flexibel zijn. Ze worden samen met stakeholders, burgers, ondernemers en investeerders gemaakt, laten zien welke keuzen de overheid maakt en waarom, en geven context aan gesprekken met investerende en belanghebbende partijen. De kunst is per gebied, per buurt, per opgave, kans of initiatief, flexibel te zijn, de meest effectieve rol en houding aan te nemen en de goede instrumenten in te zetten. De ODZOB zal samen met de deelnemers kijken hoe dit kan worden vorm gegeven. Hierbij spelen lokale omstandigheden en prioriteiten een rol.

Administratieve lastenverlichting

De administratieve lasten voor burgers en bedrijven moeten worden verlicht. De burger/ondernemer verwacht dat de overheid efficiënt werkt. Deregulering krijgt nu concreet vorm. In het optreden van de overheid staat doorgaans de regel/verplichting/gebod/verbod centraal en worden doelen per taakveld (bouwen/milieu en brandveiligheid) ingekleurd en uitgevoerd. Doelgericht optreden van de overheid vraagt om integratie van uitvoering. Wetten en regels vormen daarbij een instrument om vooraf gestelde doelen te bereiken en verantwoordelijkheden te waarborgen. De wens om lastenverlichting van burgers en bedrijven sluit aan bij de doelstelling van efficiency van de ODZOB. Om dit te bereiken wordt ingezet op integratie en standaardisatie.

2.4 Uitvoeringsbeleid

Zoals in het concernplan geformuleerd is bij de uitvoering van het werk door de omgevingsdiensten (OD's) de toepassing van het zogeheten Level Playing Field (LPF) van belang: de overheid, en daarmee elke OD, dient iedere burger en elke instelling in gelijke situaties op gelijke wijze te behandelen. Rechtsgelijkheid is daar een onderdeel van. Het gaat dan om een uitvoeringsniveau, geobjectiveerd volgens huidige maatschappelijke maatstaven, dat afdoende wordt geacht ter waarborging van de kwaliteit en de veiligheid van de leefomgeving.

Voor het vaststellen van het kwaliteitsniveau (bij de verschillende producten en werkzaamheden) is de omvang van de risico's bepalend. Bij relatief geringe (bestuurlijke, financiële, milieuhygiënische en veiligheids-) risico's kunnen we volstaan met een voldoende. Naarmate de risico's groter zijn zal er ook de noodzaak voor een hogere kwaliteit zijn.

De ODZOB zorgt in samenspraak met de deelnemers in de GR voor een eenduidig uitvoeringsbeleid. Hiermee wordt bedoeld dat helder omschreven wordt op welke wijze, met welke intensiteit, frequentie, risicoafweging etc. de ODZOB de taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving in de regio uitvoert. In het uitvoeringsbeleid wordt het afgesproken kwaliteitsniveau uit het Level Playing Field geconcretiseerd. Gezamenlijk beleid waar nodig met een betrouwbare aanpak (gelijkkluidend afwegingsmechanisme) voor lokale afwegingsruimte (couleur locale), binnen de kaders van de vereiste standaardisatie en gelijke behandeling. De eerste stap met betrekking tot LPF betreft gelijke uitvoering binnen de regio Zuidoost-Brabant. Waarbij uniformiteit niet mag leiden tot verschraling van de kwaliteit noch tot kostenverhoging.

2.5 Kwaliteit en continuïteit

De omgevingsdiensten zijn opgericht om kwaliteit van zowel vergunningverlening, toezicht als handhaving (VTH) te verhogen. Voor de ODZOB geldt dat de dienst in elk geval moet voldoen aan de volgende randvoorwaarden:

- de geldende kwaliteitscriteria handhaving uit de Wabo, het Bor en de Mor;
- de uitvoeringskaders van Eijlander en Mans;
- de gestelde eisen uit de Handhavingskoers.

Oorspronkelijk werd een wettelijke verplichting beoogd om te voldoen aan de landelijke kwaliteitscriteria. Een grote verandering ten opzichte van het eerdere wetsvoorstel is dat kwaliteitscriteria niet worden vastgelegd in landelijke regels, maar dat gemeenten en provincie deze zelf opstellen voor hun Omgevingsdienst. De kwaliteitscriteria moeten worden vastgelegd in een verordening. Het is de bedoeling dat de gemeenten en de provincie hun verordening op elkaar afstemmen, zodat de kwaliteitscriteria binnen ZO Brabant gelijk zijn. De VNG en het IPO zullen een modelverordening ontwikkelen voor het vastleggen van de kwaliteitscriteria. De ODZOB heeft er samen met de deelnemers voor gekozen om het ingezette traject voort te zetten. De provincie stelt in haar opdracht voor 2015 dat de ODZOB tenminste moet voldoen aan de landelijke kwaliteitscriteria 2.1. voor vergunningverlening, toezicht en handhaving krachtens Wabo.

Het fundament voor het leveren van kwaliteit zijn de medewerkers, aangeduid als de kritieke massa van de organisatie. Als nulmeting is een inventarisatie uitgevoerd met behulp van bureau Libereaux.

Opleidingsniveaus en werkervaring van individuele medewerkers zijn geverifieerd.

Deskundige medewerkers voor vergunningverlening en handhaving zijn schaars. Inhuur van bureaus is duur en verhindert kennisopbouw binnen de ODZOB respectievelijk andere overheden.

De deelnemers investeren daarom in de eigen organisaties (en dus de ODZOB). Dit betekent dat de ODZOB belangrijke kennis in huis heeft (houdt) dan wel samenwerkt/ gebruik maakt van expertise bij de

deelnemers en andere OD's. De ODZOB wil een uitmuntende, servicegerichte organisatie zijn die laagdrempelig is, waardoor de deelnemers het vanzelfsprekend vinden om verzoektaken bij de ODZOB te beleggen.

De ODZOB heeft de noodzakelijke specialistische kennis die wordt ingezet om het basistakenpakket en de daarbij behorende adviestaken (geluid, externe veiligheid en dergelijke) op een adequaat niveau uit te voeren. Voor de expertise op het gebied van luchtkwaliteit, bouw, RO en ecologie zal, waar nodig, naar samenwerking worden gezocht.

Om volledig aan de criteria te voldoen worden de volgende acties uitgevoerd:

- de invoering van een kwaliteitsborging in de dienst waarin werkprocessen worden beschreven en werkinstructies, standaarddocumenten zijn opgenomen;
- samenwerken met de Veiligheidsregio wat betreft brandveiligheid, samenwerken met OMWB met betrekking tot luchtkwaliteit (metingen);
- samenwerken op het gebied van bouw, RO (bijvoorbeeld met deelnemers) en groen/ecologie (bijvoorbeeld met ODBN);
- uniform uitvoeringsbeleid als deelnemers collectief vaststellen. Dit betreft: toezichtstrategie, handhaving- en sanctiestrategie, prioriteitenstelling en meetbare doelen voor vergunningverlening.

2.6 Informatisering en werkprocessen

De werkprocessen worden voor alle (omgevingswet-) zaken gestandaardiseerd ingericht gebaseerd op uitvoering bij de ODZOB. Er is voor de deelnemers een eenduidige manier van werken. We streven naar een geautomatiseerde vorm van gegevensuitwisseling tussen ODZOB, deelnemers en ketenpartners.

De ODZOB is gericht op kennisdeling en op het uitvoeren van processen waarbij informatie uit verschillende bronnen wordt gebruikt. Digitaal en tijd- en plaatsonafhankelijk werken is het uitgangspunt. De komende jaren zijn investeringen noodzakelijk (opgenomen in intensiveringsbudget) om systemen in te richten, te koppelen en te optimaliseren. Ook moet software worden aangeschaft om bijvoorbeeld digitaal toezicht te faciliteren.

Ten behoeve van meer efficiency legt de ODZOB de kernprocessen in de eigen systemen vast. Dit heeft een kostenbesparend effect. De output van de ODZOB wordt nog transparanter gemaakt voor de opdrachtgevers. Uitgangspunt is dat niet meer wordt gewerkt in de (VTH-)systemen van deelnemers. Bij mandaat verzorgt de ODZOB alle noodzakelijke werkzaamheden, inclusief verwerking in zijn systemen. Ook een verdere samenwerking tussen de OD's binnen Brabant wat betreft de ondersteunende systemen kan leiden tot synergievoordelen. Centrale (landelijke/provinciale/regionale?) voorzieningen en lokaal maatwerk geven een impuls aan nieuwe werkprocessen en standaarden voor inrichting van informatiesystemen. Hierbij is een digitale toegang tot de gegevens (systemen) voor deelnemers van groot belang. De ODZOB zorgt dat de relevante gegevens toegankelijk zijn.

De burger en ondernemer krijgen meer en meer digitaal toegang tot de overheid en kunnen de voortgang van aanvragen en verzoeken volgen. Dit vraagt om een ander concept van werken. Een (gemeentelijk) frontoffice voor burgers en ondernemers, een digitaal midoffice en een deskundig backoffice met voldoende continuïteit. Deregulering binnen milieu- en bouwwetgeving gaat gepaard met (landelijke/provinciale/regionale?) informatiseringvernieuwing.

De gemeente en provincie zijn het loket voor alle doelgroepen. Aanvragen en meldingen worden digitaal vanuit het (landelijke) omgevingsloket (OLO) 'doorgestuurd' naar de ODZOB. De ODZOB behandelt op verzoek aanvragen in het fysieke domein voor bedrijven en burgers.

Voor burgers blijft het gemeentehuis de plaats waar zij over zaken overleggen met de overheid. Daartoe zal de ODZOB op verzoek (op vaste tijden) zorgen voor medewerkers, die burgers kunnen helpen.

De ODZOB draagt zorg voor de afhandeling van aanvragen. Er worden concrete afspraken gemaakt over de aansluiting van de werkprocessen van de ODZOB op het gemeentelijke loket.

De ODZOB werkt zaakgericht (productgericht). De werkprocessen worden voor vrijwel alle zaken, die Wabo relevant zijn, gestandaardiseerd bij de ODZOB. Er is jegens bedrijven in Zuidoost-Brabant een eenduidige manier van werken.

2.7 Innovatiekansen

De uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving wordt vergaand geïntegreerd. De behandeling van aanvragen en meldingen wordt intern gecoördineerd. Een casemanager van de ODZOB stemt af met de initiatiefnemer bij complexe en meervoudige procedures.

In de bouw- en gebruiksfase wordt integraal gehandhaafd. De toezichtlast voor burgers en ondernemers is lager en de overheid werkt efficiënter.

De verantwoordelijkheden tussen overheid en initiatiefnemers/exploitanten rond 'omgevingsbeheer' worden scherper afgebakend en bewaakt. De overheid kan integraal doelgericht optreden. Het accent verschuift van een instrumentele benadering (milieu/bouwen/gebruik etc.) naar doelgericht optreden (veiligheid/gezondheid/leefbaarheid).

De regio Zuidoost-Brabant loopt internationaal innovatief voorop. De regio Zuidoost-Brabant is de brainport van Nederland. De ODZOB zal actief de in de regio beschikbare innovatieve kennis (triple helix: samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen) inzetten voor verbetering van zijn taakuitvoering. Dankzij de middelen die beschikbaar zijn gesteld in het Intensiveringsbudget (zie programmadeel Intensiveringsbudget) kan informatie over inrichtingen en vergunningen centraal ontsloten worden en eenvoudig uitgewisseld worden tussen ODZOB, deelnemers en ketenpartners. Hierdoor kan bijvoorbeeld meer risico-gestuurd en informatie-gestuurd toezicht worden gehouden.

Belangrijk is dat de ODZOB in de positie komt dat ingespeeld kan worden op de terugtrekkende rol van de overheid, waarbij meer eigen verantwoordelijkheid wordt verwacht van bedrijven, instellingen en burgers.

2.8 Continuïteit, kwaliteit en kosten

De ODZOB, als backoffice vergunningverlening en handhaving, handelt zaken af. Door te werken met een solide backoffice zijn continuïteit en kwaliteit beter geborgd. Integratie en stroomlijning van interne procedures brengen hogere efficiency en leiden tot kostenbesparing.

Functiespecialisatie verbetert de (eigen) kwaliteit van de uitvoering.

Sturing en beheersing

De bestuurlijke en beleidsmatige verantwoordelijkheid van de gemeente blijft geborgd terwijl de prioriteiten transparant worden (i-systeem biedt 'online' inzicht). Periodiek werkoverleg tussen collegelid/beleidsafdeling en ODZOB borgt een goede sturing door de bestuurders en afstemming met het gemeentelijk beleid. De ODZOB werkt op basis van een dienstverleningsovereenkomst. In jaarplannen worden concrete producten begroot en verantwoord. De deelnemers in de GR kunnen (en moeten) daarbinnen prioriteren.

Budgetfinanciering

In 2016 werkt de ODZOB met een vorm van budgetfinanciering. Dat houdt in dat de ODZOB afspraken maakt met de deelnemers over het budget dat ter beschikking komt voor het uitvoeren van een cluster van producten, zoals het uitvoeren van controles en het verlenen van vergunningen. Voordeel is dat de ODZOB

flexibeler kan zijn in het inzetten van middelen, binnen de afgesproken kaders. In 2015 zal daartoe in samenwerking met de deelnemers een voorstel voor uitgewerkt worden.

Voordeel voor burgers en bedrijven

Burgers en bedrijven in de regio krijgen te maken met één loket bij de gemeente en met een integrale doelgerichte benadering vanuit de overheid.

Voordeel voor deelnemers in de GR

Deelnemers zijn verzekerd van een kwalitatief goede en voldoende continue uitvoeringscapaciteit van de kerntaak vergunningverlening, toezicht en handhaving voor meervoudig/complex initiatieven. De deelnemers stellen gericht prioriteiten op basis van bestuurlijke doelen. De ODZOB zoekt voortdurend naar middelen om vergunningverlening en handhaving innovatief uit te voeren en grenzen van de verantwoordelijkheid van de overheid aan te geven. Bij gelijk niveau van uitvoering gaan de kosten voor vergunningverlening en handhaving omlaag. Hoeveel zal per deelnemer verschillen.

Om efficiencyverbetering te realiseren zal op een andere manier gewerkt worden. Dit zal leiden tot minder benodigde uren voor de realisatie van een product in het totale proces (bij deelnemer en ODZOB totaal).

Door werkzaamheden bij de ODZOB te leggen en als deelnemers niet meer zelf uit te voeren worden schaalvoordelen behaald. Dit betekent dan dat de efficiencyverbetering en kostenbesparing voor zowel deelnemers als ODZOB.

2.9 Relatiebeheer

Vertrouwen van de deelnemers dat de ODZOB kwaliteit levert is noodzakelijk om de taken goed te kunnen uitvoeren. Door frequent overleg, door transparant handelen, en door te beklemtonen dat de ODZOB een dienst is van de deelnemers, wil de ODZOB de relatie met de deelnemers optimaliseren. Deelnemers als eigenaren én als opdrachtgevers voor de ODZOB. Elke deelnemer heeft een accountmanager, die het contact tussen deelnemer en de ODZOB onderhoudt. De ODZOB heeft inmiddels een klachtenregistratiesysteem ingericht dat actief beheerd wordt.

Werken buiten de regio

De ODZOB zet vanwege de opdracht om innovatief te handelen kennis in voor beleidsontwikkeling door het rijk, de provincie en de gemeenten. De ODZOB wil daarmee ook grensverleggend zijn en creatieve oplossingen bieden.

Voor zover de werkprogramma's van de deelnemers daar ruimte toe laten zet de ODZOB kennis in voor andere opdrachtgevers.

3 Programmadelen

3.1 Programmadeel I: Basistaken

In opdracht van bevoegde gezagen voert de ODZOB uit:

- vergunningverlening milieu (agrarisch, industrie en afval);
- toezicht en handhaving milieu (agrarisch, industrie en afval);
- toezicht bodemsaneringen en stortplaatsen.

Voor de provincie voert de ODZOB bovengenoemde taken voor het gehele terrein van de Wabo uit.

Rapportage

Aan de deelnemers wordt periodiek over prestaties gerapporteerd. De prestatie-indicatoren zijn voor 2016 niet gebaseerd op werkprogramma's aangezien deze pas ultimo 2015 worden geleverd door de deelnemers. De prestatie-indicatoren zijn daarom gebaseerd op de werkprogramma's 2015 (productcatalogus 2015).

Middelen Basistaken

De raming voor de middelen voor de basistaken voor 2016 en volgende jaren is in onderstaande tabel weergegeven. In de bijlage is een raming gegeven van de middelen voor basistaken per deelnemer.

NR	POST	Baten					
		Realisatie 2014	2015	2016	2017	2018	2019
1	Basistaken	€ 4.095.316	€ 4.991.740	€ 5.101.455	€ 5.101.455	€ 5.101.455	€ 5.101.455
1.1	Deelnemende gemeenten	€ 2.748.501	€ 3.280.423	€ 3.440.599	€ 3.440.599	€ 3.440.599	€ 3.440.599
1.2	Provincie	€ 1.346.816	€ 1.711.317	€ 1.660.855	€ 1.660.855	€ 1.660.855	€ 1.660.855

Voor de raming van de basistaken voor 2016 is rekening gehouden met de laatste inzichten hieromtrent. De raming voor basistaken 2016 is overgenomen uit de werkprogramma's 2015 (welke werden getoetst aan de afspraken in de DVO's) en gecorrigeerd voor de tariefontwikkeling als gevolg van indexering en kostenbesparing conform de kadernota. In het geval dat geen werkprogramma ontvangen was op het moment van opstellen van deze begroting, zijn de gegevens van begroting 2015 gebruikt en aangepast voor tariefontwikkeling. Aangezien het hier basistaken betreft, werd ervan uitgegaan dat deze middelen door de jaren heen niet veel fluctueren. In 2014 is gebleken dat deze aanname niet altijd juist is. Omdat het deels werkzaamheden betreft waarvan de inzet afhankelijk is van externe factoren (bijvoorbeeld in geval van vergunningverlening) en er ten opzichte van de oorspronkelijke begroting betere inzichten zijn ontstaan, blijkt dat deelnemers het begrote basistakenprogramma niet altijd kunnen vullen (minder werk dan voorzien). Financieel is dit in 2014 in de meeste gevallen gecompenseerd door meer verzoektaken in te brengen. Incidenteel was er ook sprake van meer werk dan voorzien, waarvoor ook additionele middelen beschikbaar zijn gesteld.

Bij de interpretatie van de cijfers dient er rekening mee te worden gehouden dat door de bevoegdheidsverschuiving van provincie naar gemeenten voor de ex-VVGB bedrijven € 0,8 mln. is verschoven van de provincie naar gemeenten. Voor het jaar 2014 is daarvan is € 0,3 mln. verschoven van onderdeel basistaken provincie naar programmadeel IV, Intensiveringsbudget.

Indicatoren

Om te sturen hanteert de ODZOB prestatie-indicatoren. Aan de hand van de werkprogramma's wordt vastgesteld hoeveel productie voor de beschikbaar gestelde middelen geleverd kan worden.

Voor 2016 zijn de prognoses ontleend aan de realisatie 2014 en de werkprogramma's 2015.

Prognose opdrachten (producten) basistaken 2016 ODZOB

Output	Prognose
- Te verlenen milieuvergunningen aan en te behandelen kennisgevingen (=meldingen) van inrichtingen Wabo (agraris, procesindustrie en afval)	1.350
- Controles inrichtingen (Wabo milieutoezicht)	2.300
- Controles bodem	250
- Repressieve handhavingen	100

Samen met de deelnemers in de GR wordt een set prestatie-indicatoren ontwikkeld op basis waarvan de verantwoording aan de deelnemers zal plaatsvinden.

3.2 Programmadeel II: Verzoektaken

Verzoektaken zijn taken die niet zijn genoemd in het basistakenpakket. Dit betreft veelal:

- inrichtingsgebonden wettelijke milieutaken (niet zijnde basistaken);
- VTH-taken op grond van de Wabo;
- taken op het terrein van de fysieke leefomgeving die niet tot de eerder genoemde basistaken behoren; zoals adviezen, milieu-onderzoeken, consignatie, etc.

De verzoektaken werden voorheen verdeeld in structurele en incidentele opdrachten. In de DVO 2015-2017 is dit onderscheid vervallen aangezien er geen materieel onderscheid tussen de beide categorieën was. Als gevolg daarvan is dit onderscheid ook in deze begroting niet meer gehanteerd. De werkprogramma's zijn een indicatie voor het volume verzoektaken. Deelnemers hebben in hun werkprogramma's vaak niet nader gespecificeerde budgetten voor verzoektaken opgenomen, waarvoor in de loop van een jaar opdrachten worden verstrekt. Ook worden verzoektaken in opdracht van niet-deelnemers uitgevoerd.

Middelen verzoektaken

De middelen ter bekostiging van de uit te voeren verzoektaken die voortvloeien uit de werkprogramma's zijn voor 2016 bepaald door de werkprogramma's 2015 te indexeren en de bezuinigings-/efficiëntyaakstelling conform de kadernota te verwerken. Daarnaast is een post geraamd voor de verzoektaken die de deelnemers buiten de werkprogramma's bij de ODZOB in opdracht geven. Deze post is geraamd voor het totaal van de deelnemers en is niet per deelnemer uitgewerkt. Ook in 2013 en 2014 hebben de deelnemers opdrachten buiten de werkprogramma's om bij de ODZOB belegd. De omvang van de realisatie in 2013 en 2014, in combinatie met de verwachte ontwikkelingen op het gebied van bodemtaken, omgevingswet en mandatering van taken is aanleiding voor de ODZOB om, conform kadernota, deze post hoger te ramen dan was voorzien in de begroting 2015. De hogere raming van opdrachten buiten de werkprogramma's vindt voor een deel ook oorzaak in het feit dat er een verschuiving plaatsvindt van opdrachten van niet-deelnemers (SRE) naar deelnemers. Immers een deel van opdrachten van de voormalige SRE wordt nu verstrekt door (combinaties van) deelnemers. Ook voor andere niet-deelnemers wordt een geringe afname van opdrachten voorzien. Het is de verwachting dat grosso modo de verwachte daling van omzet bij niet-deelnemers gecompenseerd wordt door een stijging van de opdrachtverlening door deelnemers. In onderstaande tabel is de raming voor 2016 en volgende jaren weergegeven.

NR	POST	Baten					
		Realisatie 2014	2015	2016	2017	2018	2019
2	Verzoektaken	€ 11.202.678	€ 9.949.893	€ 9.644.015	€ 9.644.015	€ 9.644.015	€ 9.644.015
2.1	Werkprogramma's deelnemende gemeenten	€ 5.086.421	€ 3.352.414	€ 2.952.787	€ 2.952.787	€ 2.952.787	€ 2.952.787
2.2	Werkprogramma Provincie	€ 4.304.493	€ 3.136.485	€ 3.011.286	€ 3.011.286	€ 3.011.286	€ 3.011.286
2.3	Deelnemers buiten werkprogramma's	inclusief*	€ 1.036.996	€ 1.689.178	€ 1.689.178	€ 1.689.178	€ 1.689.178
2.4	Overige opdrachtgevers	€ 1.811.764	€ 2.423.998	€ 1.990.764	€ 1.990.764	€ 1.990.764	€ 1.990.764

* Inclusief € 1.749.178,- opdrachten buiten werkprogramma's deelnemers

Voorheen werd de opdrachtverstrekking in het kader van het pakket werkzaamheden van de voormalige SRE specifiek genoemd. Deze opdrachten worden thans veelal door deelnemers verstrekt, waarmee ze onderdeel zijn van de verzoektaken van die opdrachtgever. Daarom is de omvang van de baten uit de opdrachtverlening door niet-deelnemers als één regel getoond in begroting 2016.

Indicatoren

Met behulp van de werkprogramma's wordt ingeschat hoeveel productie voor de beschikbaar gestelde middelen wordt geleverd. De prognoses zijn ontleend aan de realisatie 2014 en de werkprogramma's 2015.

De cijfers voor verzoektaken zijn met onzekerheden omkleed: in veel werkprogramma's zijn "niet nader gespecificeerde budgetten" opgenomen op de verschillende hoofdproducten; in dat geval is op basis van de realisatie 2014 een aanname gedaan van de omvang van de producten die door de deelnemers worden afgenomen.

Prognose aantal adviezen vergunningverlening verzoektaken 2016

Aantal adviezen vergunningverlening	Prognose
- Wabo (betreft vooroverleg milieu, meervoudige aanvragen bouwen en milieu en intrekken vergunningen milieu).	150
- Niet Wabo (ontgrondingen, Waterwet)	150
- Bouwen	350
- Beschikkingen/meldingen Wet bodembescherming	500

Prognose aantal adviezen toezicht en handhaving verzoektaken 2016

Aantal adviezen toezicht en handhaving	Prognose
- Inrichtingen (Wabo milieu)	500
- Natuur	350
- Bodem	250
- Water	500
- Wabo bouwen	50

Prognose aantal overige adviezen/meldingen verzoektaken 2016

Overige adviezen/meldingen	Prognose
- Behandelde meldingen consignatiedienst	350
- Adviezen welstand en archeologie	250
- Milieuonderzoeken bodem	50
- Milieuonderzoeken geluid	150
- Milieuonderzoeken lucht/geur	50
- Milieuonderzoeken externe veiligheid	50

3.3 Programmadeel III: Collectieve taken

Collectieve taken zijn taken die op verzoek van en in samenspraak met de deelnemers voor het collectief worden uitgevoerd. Het betreft taken waar een duidelijk voordeel ligt in of noodzaak is voor een gezamenlijke aanpak (schaalvoordelen, gemeentegrens overschrijdend, bundeling van expertise e.d.). Hiermee wordt standaardisatie en daarmee efficiency verkregen. Jaarlijks wordt er een werkplan met doelen en acties opgesteld. Het AB heeft het programma collectieve taken in november 2014 vastgesteld voor de periode 2015-2017, dat grotendeels voortborduurde op het programma 2013-2014. De voor 2015-2017 benoemde collectieve taken betreffen:

- taken die voortvloeien uit afspraken in het Bestuurlijk Platform Omgevingsrecht (BPO);
- de klachtendienst met 24-uursbereikbaarheid/consignatieregeling. De ODZOB verzorgt de intake, de beschikbaarheid voor inzet (piket), de coördinatie van de inzet en ondersteuning bij rampenbestrijding en calamiteiten. De ODZOB draagt zorg voor 24-uurs beschikbaarheid van deskundig personeel ter ondersteuning van het actiecentrum;
- ketenhandhaving. Voor gebiedsoverschrijdende problemen is ketenhandhaving de enige manier om effectief te handhaven. De ODZOB speelt een centrale en sturende rol in de aanpak;
- taken op gebied van kwaliteit, innovatie en monitoring (zoals het ontwikkelen van nieuwe instrumenten in de regulering, de doorwerking van nieuwe wet- en regelgeving, de digitalisering van toezichts-, handhavings- en vergunningsprocessen, de (door)ontwikkeling van informatie-gestuurd handhaven);
- het coördineren en faciliteren van de handhavingssamenwerking waaronder het opdrachtgeversplatform (OGP).

De deelnemers in de GR dragen bij aan de collectieve taken via een verdeelsleutel gebaseerd op aantal/soort bedrijven en aantal inwoners. De voor 2016 begrote middelen volgen uit de begroting 2015, verhoogd met een indexering en gecorrigeerd voor de 3%-bezuinigings-/efficiencytaakstelling.

NR	POST	Baten					
		Realisatie 2014	2015	2016	2017	2018	2019
3	Collectieve taken	€ 515.369	€ 528.108	€ 512.239	€ 512.239	€ 512.239	€ 512.239
3.1	Inzet uren	€ 435.260	€ 428.108	€ 414.239	€ 414.239	€ 414.239	€ 414.239
3.2	Inzet middelen (programmakosten 7.1)	€ 80.109	€ 100.000	€ 98.000	€ 98.000	€ 98.000	€ 98.000

3.4 Programmadeel IV: Intensiveringsbudget

Om wat betreft innovatie en efficiency de doelstellingen uit het concernplan te bereiken zijn middelen noodzakelijk. Voor 2014 zijn vanuit de budgetten voor voormalige VVGB-taken door de gemeenten middelen in de vorm van een intensiveringsbudget ter beschikking gesteld om projecten die bijdragen aan kwaliteit, innovatie, samenwerking en efficiency mogelijk te maken. Doel is een kwaliteitsverbetering op het gebied van samenwerking, producten, processen, organisatie ODZOB. Hierbij dient de gehele keten van uitvoering te worden beschouwd (bij deelnemer(s) en ODZOB). Alleen zo kunnen de beoogde doelen worden gerealiseerd.

De projecten worden in door ODZOB en deelnemers gezamenlijk vastgesteld.

Voor 2015 is een programmaplan opgesteld. De activiteiten dienen onder één of meer van de volgende thema's te vallen:

- vergunningverlening (met subthema's als standaardisatie van vergunningen);
- toezicht (met subthema's als digitaal, risicogericht, administratief en ketentoezicht);
- handhaving;
- kennisuitwisseling nieuwe wetgeving.

Tevens dienen activiteiten betrekking te hebben op de basistaken, en dienen ze bij te dragen aan de totstandkoming van gestandaardiseerde werkzaamheden. Ook dienen de deelnemers in een zekere mate van gezamenlijkheid te profiteren van de resultaten.

De belangrijkste activiteiten hebben betrekking op de kwaliteit van gegevens en ontsluiting van informatie tussen ODZOB en deelnemers, risicogericht toezicht door middel van branche-toezichtplannen, het inrichten van informatiegestuurde handhaving, en het structureel inbedden van energiebesparing in toezicht en handhaving. Ook is er aandacht voor de veranderende (terugtrekkende) rol van de overheid en de grotere verantwoordelijkheid van marktpartijen en burgers voor de kwaliteit van de fysieke leefomgeving en wat dat betekent voor de uitvoering van VTH-taken door de omgevingsdienst.

Voor 2016 en verder zal in samenspraak met de deelnemers moeten worden gezien hoe deze middelen ingezet worden om genoemde doelen uit het concernplan te realiseren. Het betreft in het bijzonder anticiperen op de omgevingswet, vastgesteld eenduidig uitvoeringsbeleid en beschikbaarheid en toegankelijkheid van gegevens door middel van ICT-toepassingen.

De middelen voor dit Intensiveringsbudget ad € 0,3 mln. per jaar worden voor 2014-2017 ter beschikking gesteld door de gemeenten die uit het Gemeentefonds een bijdrage hebben ontvangen voor VTH-taken rond ex-VVGB-bedrijven. Hierover zal in het voorjaar van 2015 separaat besloten worden. Voor deze concept begroting 2016 is toekenning van deze middelen reeds opgenomen. Mocht anders besloten worden dan zal dit alsnog aangepast worden in de begroting.

NR	POST	Baten					
		Realisatie 2014	2015	2016	2017	2018	2019
4	Intensiveringsbudget	€ 163.810	€ -	€ 292.760	€ 292.760	€ -	€ -
4.1	Intensiveringsbudget	€ 163.810		€ 292.760	€ 292.760		€ -

Opm.: voor 2015 is nog geen definitief uitsluitsel. Hiervoor wordt een begrotingswijziging voorbereid.

4 Exploatiebegroting

De begroting 2016 heeft betrekking op de verwachte lasten en baten voor het kalenderjaar 2016.

In de volgende paragrafen is een specificatie opgenomen van de lasten en baten van de exploitatie. De lasten zijn onderverdeeld in kostensoorten hetgeen resulteert in een sub totaal van de lasten. Vervolgens worden de materiële kosten opgevoerd die de ODZOB in het kader van de programmadelen maakt. In deze begroting betreft dat uitsluitend de materiële kosten voor de collectieve taken. De overige zijn resultaatneutraal aangezien deze één op één doorbelast worden aan de betreffende opdrachtgever. Aangezien deze budgetneutrale kosten op dit moment door de ODZOB nog niet te ramen zijn, zijn deze niet in deze begroting opgenomen, terwijl ze te zijner tijd wel gemaakt zullen worden.

Bij de oprichting van de ODZOB in 2013 heeft de dienst een efficiency/besparingstaakstelling van 3% per jaar meegekregen voor de jaren 2015, 2016 en 2017. In paragraaf 5.9 is aangegeven dat voor 2016 1,8 % daarvan gerealiseerd wordt door kostenbesparing en 1,2 % daarvan door verlaging van het aantal benodigde uren per product vanwege efficiencyverbetering.

Realisatie van de begroting inclusief de daarin verwerkte bezuinigingen voor 2016 zal veel van de organisatie vergen. De uitdagingen voor 2017 en latere jaren zijn nog groter. Na medio 2017 eindigt de afspraak om de garantiesalarissen aan de latende partijen door te belasten. Ook het beoogde intensiveringsbudget vervalt na 2017. Dit heeft tot gevolg dat voor de jaren 2017 en volgende taakstellingen opgenomen zijn waardoor de meerjarenbegroting sluitend is. In deze begroting is in paragraaf 4.3 reeds richting gegeven aan de invulling van deze taakstelling; deze taakstellingen voor zowel opbrengsten als kosten zullen de komende tijd door het bestuur nader ingevuld en geconcretiseerd worden, zodat deze in de begroting 2017 hun beslag kunnen krijgen.

Van belang hierbij is het realiseren van de doelen opgenomen in het concernplan van de ODZOB, in het bijzonder een eenduidig en gelijklozend uitvoeringsbeleid en de beschikbaarheid en toegankelijkheid van alle benodigde gegevens door middel van ICT-toepassingen. Dit is noodzakelijk om besparingen te realiseren door efficiënter werken, en kan alleen gerealiseerd worden als ODZOB en zijn deelnemers hierin gezamenlijk optrekken.

4.1 Lasten

Bij de raming van de lasten voor begroting 2016 is rekening gehouden met de inzichten volgens de begroting 2015, de voorlopige realisatiecijfers 2014 en de actuele inzichten omtrent de kostenontwikkeling.

De volgende aandachtspunten zijn van belang voor de interpretatie van de (vergelijkende) cijfers:

- het 3% efficiency/bezuinigingstarget is in de begroting 2016 voor 1,2 % ingevuld door efficiënter werken, waardoor er minder fte's nodig zijn. Hiervoor is de bezetting aangepast. De mate waarin deze efficiencyverbetering gerealiseerd wordt, hangt voor een groot deel af van de mate waarin de deelnemers mogelijkheden scheppen voor het standaardiseren van processen en producten.
- Door invulling van de helpdeskfunctie in de vorm van ingehuurd personeel in plaats van uitbesteding aan een dienstverlener is het aantal fte's met 1 gestegen.
- Met ingang van 2016 zijn de posten voor huisvesting (huur en servicekosten) lager, daar de dienst dan is gehuisvest in een goedkoper gebouw. Daarnaast zijn nu uitsluitend de kosten opgenomen die voor rekening van de ODZOB komen. In begroting 2015 werden naast de huisvestingskosten van de ODZOB ook die van het voormalig SRE opgenomen.

Verdere toelichting op de lasten wordt gegeven in hoofdstuk 5.

Onderstaand is een detailoverzicht van de kostenontwikkeling.

Lasten							
NR	POST	Realisatie 2014	2015	2016	2017	2018	2019
1	PERONEEL	€13.824.649	€13.529.550	€13.783.921	€13.783.921	€13.596.920	€13.596.920
1.0	Fte	179,00	169,80	169,2	169,2	166,7	166,7
1.1	Salariskosten	€12.143.735	€12.285.297	€12.342.111	€12.342.111	€12.155.110	€12.155.110
1.2	Opleidingskosten	€129.713	€245.706	€172.700	€172.700	€172.700	€172.700
1.3	Individueel loopbaanbudget CAR UWO art 17.3	€0	€83.917	€77.300	€77.300	€77.300	€77.300
1.4	Reis- en verblijfskosten	€336.945	€344.911	€323.238	€323.238	€323.238	€323.238
1.5	Overige personeelskosten	€239.365	€246.490	€185.657	€185.657	€185.657	€185.657
1.6	Inhuur	€974.892	€323.228	€682.915	€682.915	€682.915	€682.915
2	UITBESTEDING	€85.754	€154.812	€75.000	€75.000	€75.000	€75.000
2.1	Onderzoeken, advies	€85.754	€154.812	€75.000	€75.000	€75.000	€75.000
3	KAPITAALLASTEN	€514.486	€563.748	€540.213	€540.213	€540.213	€540.213
3.1	Afschrijving gebouwen	€87.519	€70.583	€0	€0	€0	€0
3.2	Afschrijving vervoermiddelen	€1.955	€0	€0	€0	€0	€0
3.3	Afschrijving machines/apparaten/installaties	€292.844	€436.165	€510.213	€510.213	€510.213	€510.213
3.4	Afschrijving overige	€116.953	€12.000	€0	€0	€0	€0
3.6	Rente wegens externe financiering	€15.214	€45.000	€30.000	€30.000	€30.000	€30.000
4	ORGANISATIE KOSTEN	€2.022.030	€1.883.500	€1.299.850	€1.299.850	€1.299.850	€1.299.850
4.1	Telefonie (vast / mobiel)	€125.635	€150.000	€119.500	€119.500	€119.500	€119.500
4.2	Printen / kopiëren	€36.264	€48.000	€40.000	€40.000	€40.000	€40.000
4.3	ICT helpdesk / externe support	€130.800	€135.000	€92.000	€92.000	€92.000	€92.000
4.4	Automatisering / licenties / onderhoud	€334.068	€378.000	€379.300	€379.300	€379.300	€379.300
4.5	Kantoor / drukwerk / porto	€41.689	€46.000	€41.500	€41.500	€41.500	€41.500
4.6	Abonnementen / lidmaatschappen	€38.021	€17.500	€50.950	€50.950	€50.950	€50.950
4.7	Verzekeringen	€22.522	€24.000	€24.200	€24.200	€24.200	€24.200
4.8	Leaseauto's	€20.493	€34.000	€22.600	€22.600	€22.600	€22.600
4.9	Catering	€72.272	€68.000	€40.000	€40.000	€40.000	€40.000
4.10	Huur gebouw	€641.177	€651.000	€265.000	€265.000	€265.000	€265.000
4.11	Servicekosten pandgebonden (beheer)	€259.869	€294.000	€175.800	€175.800	€175.800	€175.800
4.12	Bijdrage aan SRE-(concern) investeringen	€0	€0	€0	€0	€0	€0
4.13	Uitbesteding salaris administratie	€36.679	€38.000	€40.000	€40.000	€40.000	€40.000
4.14	Overige kosten	€262.541	€0	€9.000	€9.000	€9.000	€9.000
5	ONVOORZIEN	€0	€196.550	€75.000	€75.000	€75.000	€75.000
5.1	Onvoorzien	€0	€196.550	€75.000	€75.000	€75.000	€75.000
		€16.446.919	€16.328.160	€15.773.984	€15.773.984	€15.586.983	€15.586.983
7.0	PROGRAMMA KOSTEN	€1.200.298	€100.000	€98.000	€98.000	€98.000	€98.000
7.1	Externe kosten t.b.v. collectieve taken	€80.109	€100.000	€98.000	€98.000	€98.000	€98.000
7.2	Externe kosten t.b.v. opdrachten	€1.120.189	PM	PM	PM	PM	PM
Lasten		€17.647.217	€16.428.160	€15.871.984	€15.871.984	€15.684.983	€15.684.983

Opm.: De totale post afschrijvingen voor begroting 2016 en later is getoond onder 3.3. afschrijving machines/apparaten/installaties aangezien de detaillering van de afschrijving voor de nieuwe huisvesting nog niet definitief is.

Om ook voor de jaren 2017 t/m 2019 een sluitende raming te kunnen realiseren is een aanvullende taakstelling voor de lastenzijde gedefinieerd. Deze is nader toegelicht in paragraaf 4.3.

4.2 Baten

Zowel in 2013 als in 2014 leek het in eerste instantie moeilijk de begrote baten te realiseren. In beide jaren bleek in de loop van het jaar dat de opdrachtverstrekking later op gang kwam en de baten alsnog gerealiseerd konden worden. Beide jaren is de gerealiseerde omzet hoger dan begroot.

Bij de deelnemers bleven basistaken steeds wat achter en verzoektaken bleken hoger dan begroot. Met name buiten de werkprogramma's werden veel extra verzoektaken gerealiseerd. In 2014 werd door de deelnemers voor een bedrag van € 1,75 mln. aan verzoektaken buiten de werkprogramma's om in opdracht gegeven. Dit ten opzichte van een begroot bedrag van € 1,05 mln.

De baten uit werkprogramma's zijn in de begroting 2016 gebaseerd op de werkprogramma's van 2015. Deze zijn gecorrigeerd voor indexering en voor de efficiency/bezuinigingstaakstelling van 3%.

Voor verzoektaken buiten het werkprogramma is voor de gezamenlijke deelnemers een post opgenomen van € 1,7 mln. Deze is in lijn met de realisatie over 2014 (€ 1,75 mln.). De verwachte ontwikkelingen op

het gebied van de omgevingswet, en de overtuiging dat het beleggen van meer taken bij de ODZOB kwaliteit en efficiencyvoordelen oplevert voor de deelnemers maakt dat dit waarschijnlijk een conservatieve schatting zal blijken te zijn.

Voor de collectieve taken en het intensiveringsbudget zijn de bedragen uit de voorgaande begrotingen gehanteerd en gecorrigeerd voor indexering en efficiency/bezuinigingstaakstelling.

Dit brengt de totaal bij deelnemers begrote omzet op €13,55 mln.

De opdrachtverlening door niet-deelnemers neemt af. Hiervoor was in 2014 en 2015 steeds een bedrag van € 2,4 mln. voorzien. Voor 2016 is € 2,0 mln. geraamd in de begroting. De omzet bij niet-deelnemers staat onder druk. De opdrachtverlening door MRE (voormalig SRE) is nagenoeg opgedroogd, dan wel ondergebracht bij de deelnemers. De opdrachtverlening door andere partijen blijkt ook moeizaam aangezien deze vaak een beroep doen om hun eigen omgevingsdienst. Toch worden kansen gezien om met goede acquisitieactiviteiten opdrachten bij niet-deelnemers te genereren en is een omzet van circa € 2 mln. geraamd voor 2016. Mogelijk doen zich op termijn mogelijkheden voor om subsidiegelden te innen. Aangezien daar op dit moment geen uitsluitsel over bestaat, worden dergelijke extra inkomsten verondersteld deel uit te maken van de posten 2.3 (deelnemers buiten werkprogramma) en 2.4 (Overige opdrachtgevers).

NR	POST	Baten					
		Realisatie 2014	2015	2016	2017	2018	2019
1	Basistaken	€ 4.095.316	€ 4.991.740	€ 5.101.455	€ 5.101.455	€ 5.101.455	€ 5.101.455
1.1	Deelnemende gemeenten	€ 2.748.501	€ 3.280.423	€ 3.440.599	€ 3.440.599	€ 3.440.599	€ 3.440.599
1.2	Provincie	€ 1.346.816	€ 1.711.317	€ 1.660.855	€ 1.660.855	€ 1.660.855	€ 1.660.855
2	Verzoektaken	€ 11.202.678	€ 9.949.893	€ 9.644.015	€ 9.644.015	€ 9.644.015	€ 9.644.015
2.1	Werkprogramma's deelnemende gemeenten	€ 5.086.421	€ 3.352.414	€ 2.952.787	€ 2.952.787	€ 2.952.787	€ 2.952.787
2.2	Werkprogramma Provincie	€ 4.304.493	€ 3.136.485	€ 3.011.286	€ 3.011.286	€ 3.011.286	€ 3.011.286
2.3	Deelnemers buiten werkprogramma's	inclusief*	€ 1.036.996	€ 1.689.178	€ 1.689.178	€ 1.689.178	€ 1.689.178
2.4	Overige opdrachtgevers	€ 1.811.764	€ 2.423.998	€ 1.990.764	€ 1.990.764	€ 1.990.764	€ 1.990.764
3	Collectieve taken	€ 515.369	€ 528.108	€ 512.239	€ 512.239	€ 512.239	€ 512.239
3.1	Inzet uren	€ 435.260	€ 428.108	€ 414.239	€ 414.239	€ 414.239	€ 414.239
3.2	Inzet middelen (programmakosten 7.1)	€ 80.109	€ 100.000	€ 98.000	€ 98.000	€ 98.000	€ 98.000
4	Intensiveringsbudget	€ 163.810	€ -	€ 292.760	€ 292.760	€ -	€ -
4.1	Intensiveringsbudget	€ 163.810	€ -	€ 292.760	€ 292.760	€ -	€ -
5	In rekening te brengen externe project kosten	€ 1.118.039	€ -				
5.1	In rekening te brengen externe project kosten	€ 1.118.039	€ -	pm	pm	pm	pm
Totaal baten uit opdrachten		€ 17.095.212	€ 15.469.741	€ 15.550.469	€ 15.550.469	€ 15.257.709	€ 15.257.709
7.1	Baten uit doorbelaste kosten	€ 1.164.969	€ 840.690	€ 500.000	€ 208.333		€ -
7.2	Overige baten	€ 18.230					
Totaal baten vóór taakstelling		€ 18.278.411	€ 16.310.431	€ 16.050.469	€ 15.758.802	€ 15.257.709	€ 15.257.709

* Inclusief € 1.749.178,- opdrachten buiten werkprogramma's deelnemers

Opmerkingen:

De post 5.1 betreft de projectgerelateerde externe kosten die de ODZOB maakt in het kader van specifieke opdrachten. Deze worden één op één in rekening gebracht bij de opdrachtgever. Een voorbeeld hiervan is de uitbesteding van geluidsaneringstrajecten aan aannemers. Deze posten zijn resultaatneutraal voor de ODZOB, en vooraf nauwelijks te ramen. Daarom zijn deze kosten niet opgenomen in de begroting, ondanks dat er wel kosten gerealiseerd worden.

Om ook voor de jaren 2017 t/m 2019 een sluitende raming te kunnen realiseren is een aanvullende taakstelling voor de batenzijde gedefinieerd. Deze is nader toegelicht in paragraaf 4.3.

4.3 Rekening resultaat

Het geraamde resultaat voor 2016 toont een saldo van € 178.484 Dit wordt veroorzaakt door de opslag van € 1 op het uurtarief voor de opbouw van een algemene reserve. Dit om de algemene reserve op het door het Algemeen Bestuur gewenste niveau te brengen van 5% van de omzet (circa € 800.000).

Zonder deze opslag op het uurtarief zijn in de begroting 2016 de lasten gelijk aan de baten.

Met betrekking tot de meerjarenraming dient het volgende opgemerkt te worden:

- Het jaar 2015 vertoont een negatief saldo. Dit wordt veroorzaakt door de begrotingsaanpassing voor de bevoegdheidsverschuiving van de ex-VVGB taken. Voor het jaar 2014 is de overdracht van de bevoegdheid van de provincie gepaard gegaan met de vorming van een intensiveringsbudget, waardoor de budgettaire consequenties voor de ODZOB beperkt bleven. Voor het jaar 2015 is dit intensiveringsbudget nog niet toegewezen, waardoor de baten achterblijven. Een begrotingswijziging wordt voorbereid om ook voor 2015 over een intensiveringsbudget te beschikken.
- De jaren vanaf 2017 is de begroting sluitend na opname van een taakstelling. Deze is noodzakelijk daar bij ongewijzigde omstandigheden de baten aanmerkelijk afnemen. Aangezien de maatregelen die getroffen moeten worden om de begroting sluitend te maken op dit tijdstip (bijna 2 jaar voor aanvang van de betreffende begrotingsjaren) nog niet geconcretiseerd zijn, is gekozen voor een taakstelling. De oorzaak voor de achterblijvende baten is dat per medio 2017 de mogelijkheid om de garantiesalarissen door te belasten aan de latende partijen vervalt, en dat volgens de huidige inzichten het intensiveringsbudget na 2017 vervalt.

De ODZOB zal er evenals in voorgaande jaren ook in de jaren 2017 en volgende al het mogelijke aan doen om de exploitatie sluitend te maken. Zowel aan de kostenkant als aan de batenkant zullen de mogelijkheden benut worden om de taakstelling te realiseren.

Aan de kostenkant wordt m.n. gezocht naar besparingen op het gebied van salariskosten.

Verlaging van salariskosten door vertrekkende relatief dure krachten te vervangen door inhuur van goedkopere (toename flexibele schil). De aanpak die reeds is ingezet vanaf de oprichting van de ODZOB in 2013 om externe mobiliteit van medewerkers te stimuleren, zal onverminderd worden voortgezet. Zo zal bijvoorbeeld vroegtijdige (gedeeltelijke) pensionering in het kader van het generatiepact, worden gefaciliteerd. Ook zal efficiencyverbetering moeten leiden tot minder benodigde uren per product, waardoor met een lagere bezetting en dus lagere salariskosten gewerkt kan worden. Duidelijk is dat voor deze laatste component niet alleen de inspanning van de ODZOB nodig is, maar ook de medewerking van de deelnemers in de GR. Immers voorwaarde voor efficiencyverbetering is uniformering van werkwijzen, processen, procedures en systemen. Tot slot zal gezocht worden naar andere mogelijkheden tot kostenbesparing. Beide aspecten, verlaging van salariskosten en besparing op overige kosten moet leiden tot invulling van de volgende taakstelling:

jaar	2017	2018	2019
Taakstelling lasten	€ 115.000	€ 430.000	€ 470.000

Deze taakstelling zal leiden tot kostenverlaging, echter niet tot een lagere bijdrage van de deelnemers/opdrachtgevers immers in dat geval zou e.e.a. nog geen resultaatverbetering opleveren. Dit kan gerealiseerd worden door te werken met vaste budgetten of vaste productprijzen.

Het bestuur zal in de komende tijd de te nemen maatregelen verder concretiseren opdat de uitkomsten in begroting 2017 opgenomen kunnen worden.

Aan de baten kant wordt eveneens gezocht naar mogelijkheden om het exploitatieresultaat te verbeteren. Gezocht zal worden naar mogelijkheden om m.n. bij deelnemers extra baten te realiseren. Daarbij zal een goede dienstverlening, kwaliteit en transparantie en hoge efficiency naar verwachting op termijn leiden tot extra opdrachtverlening. Ook de ontwikkelingen op het gebied van wetgeving (WABO/Omgevingswet) zal naar verwachting leiden tot bredere dienstverlening door ODZOB. Daarnaast zal verbetering van kwaliteit en uniform werken (meer mandatering) daar naar verwachting aan bij dragen. Dit leidt tot de volgende taakstelling op het gebied van baten:

jaar	2017	2018	2019
Taakstelling baten		€ 100.000	€ 150.000

Indien en voor zover de boven aangegeven taakstellingen niet gerealiseerd worden zullen de toekomstige begrotingen sluitend gemaakt moeten worden d.m.v. aanvullende tariefstijging. Daarbij kan als richtsnoer gehanteerd worden dat elke € 100.000,- niet gerealiseerde taakstelling opgevangen dient te worden door een tariefstijging (vóór indexering) van circa € 0,55 per uur.

Bovenstaande leidt tot de volgende ontwikkeling van het rekeningresultaat:

Lasten en baten						
component	realisatie 2014	2015	2016	2017	2018	2019
baten	€ 18.278.411	€ 16.310.431	€ 16.050.469	€ 15.758.802	€ 15.257.709	€ 15.257.709
taakstelling baten		incl.	incl.	incl.	€ 100.000	€ 150.000
Baten inclusief taakstelling	€ 18.278.411	€ 16.310.431	€ 16.050.469	€ 15.758.802	€ 15.357.709	€ 15.407.709
lasten	€ 17.647.217	€ 16.428.160	€ 15.871.984	€ 15.871.984	€ 15.684.983	€ 15.684.983
taakstelling lasten		incl.	incl.	€ - 115.000	€ - 430.000	€ - 470.000
Lasten inclusief taakstelling	€ 17.647.217	€ 16.428.160	€ 15.871.984	€ 15.756.984	€ 15.254.983	€ 15.214.983
resultaat	€ 631.194	€ -117.729	€ 178.484	€ 1.818	€ 102.726	€ 192.726

5 Toelichting op de lasten

5.1 Formatie

De formatie van de ODZOB is gebaseerd op de bezetting die benodigd is voor de realisatie van de geraamde omzet. Aan de hand van deze baten is het benodigde aantal uren vastgesteld. Deze uren zijn op basis van de norm van 1.340 declarabele uren per fte omgerekend naar de benodigde fte's in het primaire proces. Tenslotte is op basis van deze benodigde fte's in het primaire proces de benodigde overhead normatief bepaald aan de hand van een percentage van 25 van de functies primaire proces.

Dit resulteert in de volgende formatie opbouw:

■ Functies primaire proces	133,0 fte
■ Functies overhead	33,2 fte
■ Totaal	166,2 fte

De overhead functies hebben betrekking op:

- Management
- Coördinatie
- Management ondersteuning (secretariaat)
- Ondersteunende diensten (o.a. ICT, P&O, Financiën)

Deze formatie van 166,2 fte is in de begroting als volgt voorzien:

■ Vaste bezetting	156,7 fte
■ Tijdelijke aanstelling	3,5 fte
■ Inhuur	6,0 fte

Naast deze formatie is 2 fte extra voorzien in verband met compensatie van mismatch, en 1 fte in verband met andere invulling van de ICT helpdesk. Voorheen was de helpdesk uitbesteed op contractbasis, nu worden deze werkzaamheden ingevuld door een inhuurkracht.

5.2 Personeelskosten

De post personeelskosten bestaat uit vijf onderdelen: Salarissen, Opleidingen, loopbaanbeleid, reis- en verblijf, overige en tenslotte inhuur. Ten opzichte van begroting 2015 zijn de kosten met ruim € 0,25 mln. gestegen. Ten opzichte van begroting 2015 toont de post salaris een stijging van € 0,05 mln.

De post salarissen bedraagt € 12,34 mln. Bij de salarissen is rekening gehouden met daling van de kosten als gevolg van een lagere bezetting van medewerkers met een vast of tijdelijk dienstverband. Daarnaast is rekening gehouden met een stijging van de kosten als gevolg van toe te kennen periodieken en uitlooprangen. Tevens is rekening gehouden met een cao-verhoging conform 2015. Naar verwachting is de indexering voor lonen die toegepast is bij de verkooptarieven niet voldoende om de werkelijke kostenstijging van de salariskosten te dekken. Dit heeft ertoe geleid dat extra besparingen op andere posten gezocht zijn. De salariskosten zijn niet gecorrigeerd voor de aan latende partijen door te belasten garantielonen. Deze doorbelasting is voorzien onder de baten.

Voor de posten opleidingskosten en individueel loopbaanbudget is een totaal van circa 2% van de loonsom aangehouden. Ten opzichte van begroting 2015 is dat een besparing van circa € 0,08 mln. aangezien in begroting 2015 het individueel loopbaanbudget als additioneel werd beschouwd.

Reiskosten bestaan uit kosten woon-werkverkeer en dienstreizen. Voor deze kosten is een raming opgesteld op basis van de ervaringscijfers over 2014. De realisatie op deze kostenposten zal afhangen van het vervoersplan en de uiteindelijke locatie van huisvesting. Vooralsnog zijn de invloeden van beide factoren nog niet opgenomen in deze begroting. Op basis van de realisatiecijfers over 2014 wordt een kleine verlaging voorzien ten opzichte van begroting 2015.

Onder overige personeelskosten wordt onder andere verstaan: arbo, consumpties, collectieve ongevallenverzekering, personeelsbijeenkomsten en flexibel belonen. Op basis van de realisatiecijfers van 2014 is de raming voor 2016 gemaakt. Op basis hier van wordt een verlaging ten opzichte van de begroting 2015 verwacht van circa € 0,05 mln.

Onder de post inhuur zijn zowel de kosten opgenomen voor de inhuur binnen de formatie (6 fte) als voor de inhuur voor 3 fte in verband met de mismatch personeel en het vervangen van het externe helpdeskcontract door een ingehuurd medewerker. De inhuur is voorzien tegen een relatief laag tarief.

5.3 Uitbesteding

Deze post heeft betrekking op extern onderzoek en advies op het gebied van personele en juridische aangelegenheden, communicatie en het uitvoeren van kwaliteitsonderzoek. Tevens zijn de kosten van de accountant hier voorzien. Deze post liet in 2013 nog een forse overschrijding zien. In 2014 bleef de post ondanks uitgaven in verband met advisering op het gebied van personele aangelegenheden (bezwaren commissie en herijking) achter op begroting. Voor 2016 wordt een geringe verdere reductie voorzien.

5.4 Kapitaallasten

Deze post bestaat uit twee componenten: afschrijvingen en rente. De afschrijvingscomponent is voor 2016 nagenoeg op gelijk niveau als begroting 2015. Door het wegvallen van afschrijvingen op bestaande activa, is op deze manier toch ruimte voor de afschrijving op de nieuwe investeringen zoals die verwacht worden voor 2015 en 2016. Daarbij is ook rekening gehouden met het effect van de investeringen voor nieuwe huisvesting die in 2015 plaats vinden.

Er zijn rentekosten geraamd in verband met de aangetrokken lange termijn lening en rekening courant bij BNG.

5.5 Organisatiekosten

Deze kosten hebben betrekking op de volgende onderwerpen:

- telefonie;
- kopiëren/printen;
- ICT helpdesk;
- automatisering/licenties/onderhoud;
- kantoorbenodigdheden/porto/drukwerk;
- verzekeringen;
- leaseauto's;
- catering/restauratieve voorzieningen;
- huur gebouw;
- servicekosten gebouw: schoonmaak/beveiliging/onderhoud;
- uitbesteding salarisadministratie.

De totale post laat een daling zien ten opzichte van de begroting 2015 van € 0,58 mln.

Naar aanleiding van de bevindingen over 2014 zijn er wijzigingen aangebracht ten opzichte van de begroting 2015. Daarnaast is in verband met de voorgenomen verhuizing een belangrijke aanpassing doorgevoerd bij de posten voor huisvesting (huur en servicekosten). Deze zijn verlaagd met circa € 0,5 mln. Ten opzichte van de begroting 2015. De oorzaak hiervan is niet alleen dat de nieuwe huisvesting goedkoper zal zijn, maar ook dat met ingang van 2016 het MRE niet meer bij de ODZOB gehuisvest zal zijn. Als gevolg hiervan is ook de daaraan gerelateerde batenpost uit begroting 2015 vervallen.

Een andere wijziging is de verlaging van de post ICT helpdesk/externe support. Er wordt voortaan niet meer gewerkt met een helpdesk die verzorgd wordt door een dienstverlener, maar met een eigen helpdesk die bemenst wordt door een inhuurkracht.

5.6 Onvoorzien

De post onvoorzien is verlaagd en vastgesteld op € 0,075 mln.

5.7 Project en programmakosten

Voor interne projecten die ten laste gaan van productieve uren zijn in deze begroting geen additionele middelen voorzien. Waarschijnlijk dient daar wel in voorzien te worden zodra de organisatie gekort wordt op het intensiveringsbudget. Organisatieontwikkeling op het gebied van kwaliteit, innovatie en ontwikkeling blijft altijd nodig en vergt altijd inspanningen.

Voor externe kosten voor de programmadelen is een post van € 98.000 opgenomen. Deze post betreft de materiële kosten die gemaakt worden in het kader van de collectieve taken.

Indien er materiële kosten voor projecten van opdrachtgevers gemaakt worden, zullen deze hier verantwoord worden. Een voorbeeld is de uitbesteding van geluidsaneringsprojecten aan aannemers.

De post externe programmakosten betreft kosten die één op één doorbelast worden aan de opdrachtgevers en daarmee voor de ODZOB budget-neutraal zijn.

5.8 Btw

Alle bedragen zijn exclusief btw. Voor taken die de ODZOB verricht in het kader van de overheidstaak van de deelnemers zal de ODZOB geen btw rekenen over zijn diensten, uitsluitend de door de ODZOB zelf betaalde btw wordt in het kader van artikel 11.1.u van de Wet Omzetbelasting doorgeschoven naar de deelnemers (het betreft hier de zogenaamde doorschuif btw). Taken die de ODZOB verricht in het kader van een ondernemersactiviteit van de deelnemer zullen met btw belast worden.

5.9 Prijspeil

De bedragen zijn gebaseerd op prijspeil 2016. De meerjarenraming is weergegeven in constante prijzen. Conform de uitgangspunten van de kadernota zijn de volgende indices (ten opzichte van 2015) gehanteerd:

■ Loonindex	1,75 %
■ Prijsindex	0,0 %
■ Index tarieven	1,4 %

5.10 Taakstellende bezuiniging 2016

Realisatie van de efficiency/bezuinigingstaakstelling

In de meerjarenraming van begroting 2015 is een 3% efficiency/bezuinigingstaakstelling opgenomen voor 2016 ten opzichte van 2015. In begroting 2016 is voorzien dat deze bezuiniging als volgt wordt gerealiseerd:

- door kostenbesparing wordt 1,8 % bespaard op de exploitatiekosten (onder andere huisvesting). Deze besparing leidt tot een overeenkomstige tariefsverlaging;
- door efficiënter werken zullen minder uren (1,2%) per product nodig zijn. Dit leidt niet tot tariefsverlaging, maar wel tot minder kosten (immers minder loonkosten).

Invloed van de realisatie van de efficiency/bezuinigingstaakstelling op het kostprijsstarief

Bovenstaande leidt tot de volgende ontwikkeling van het gemiddelde kostprijsstarief (exclusief opslag € 1 voor de opbouw van een algemene reserve):

■ Tarief begroting 2015:	€ 86,08
■ Tarief 2016 na indexering (1,4%):	€ 87,28
■ Tarief 2016 na indexering en Invulling kostenbesparing voor zover van invloed op tarief (-1,8%)	€ 85,71

Het tweede deel van de efficiency/bezuinigingstaakstelling (1,2%) betreft zoals hierboven genoemd een besparing door efficiënter werken. Hierdoor zijn minder uren per product nodig.

Invloed van de efficiency/bezuinigingstaakstelling op de werkprogramma's van de deelnemers:

De invulling voor 2016 komt tot uitdrukking wanneer de werkprogramma's 2015 vergeleken worden met in de begroting 2016 voor de diverse deelnemers opgenomen ramingen. De bedragen van de werkprogramma's 2015 zijn geïndexeerd met 1,4% en vervolgens verlaagd met 3%.

Voorwaarden voor realisatie van de efficiency/bezuinigingstaakstelling

Zoals aangegeven is voor een deel van de besparing als gevolg van efficiencyverbetering medewerking van de deelnemers vereist. Het realiseren van een verlaging van het aantal benodigde uren per product en effectiever werken hangt immers samen met factoren waarin de deelnemers bepalend zijn.

Daarbij dient gedacht te worden aan:

- gestandaardiseerde producten;
- gestandaardiseerde processen;
- een optimale procesflow;
- handhaving digitaal ondersteund;
- digitaal werken in één systeem;
- gelijksoortig werk gecombineerd.

Deze efficiency/bezuinigingstaakstelling is opgenomen in deze begroting ondanks dat de ODZOB een deel van deze besparingen (met name de efficiencyverbetering) niet zelfstandig kan realiseren. Ook voor de taakstelling voor latere jaren geldt dat de ODZOB deze niet zelfstandig kan realiseren.

6 Toelichting op de baten

6.1 Algemeen

Baten bestaan uit de vergoeding die opdrachtgevers betalen voor de activiteiten die de ODZOB voor hen uitvoert. Deze activiteiten worden in de vorm van producten en diensten in opdracht gegeven aan de ODZOB. In de eerste jaren en zo ook in dit begrotingsjaar worden de baten bepaald door het werkelijk aantal gerealiseerde uren af te rekenen tegen het eerder genoemde product-uurtarief.

6.2 Productencatalogus en productprijzen

In een productencatalogus zijn de door de ODZOB te leveren producten en diensten omschreven. Voor elk van deze producten en diensten is bepaald welke mix van input van deskundigheid vereist is voor de realisatie hiervan. Op basis van deze mix en de bijbehorende tarieven van de medewerkers die deze deskundigheid bezitten is per product of dienst een uurtarief vastgesteld. Voor enkele producten en diensten zijn vaste prijzen vastgesteld.

6.3 Programmadelen

De activiteiten van de omgevingsdienst zijn onderverdeeld in 4 programmadelen:

- basistaken;
- verzoektaken;
- collectieve taken;
- intensiveringsbudget.

6.4 Basistaken

De basistaken dienen op grond van de packagedeal IPO/VNG/ministerie te worden ingebracht bij de ODZOB. De omvang van het te verrichten werk is bepaald aan de hand van de door de deelnemers ingediende werkprogramma's 2015 en vervolgens geïndexeerd (+1,4%) en aangepast voor het efficiency/besparingstaakstelling (-3%) (voor één deelnemer was nog geen werkprogramma beschikbaar, hier is in plaats van dit werkprogramma de begroting 2015 als uitgangspunt genomen).

Ten opzichte van de in begroting 2015 is op basis van bovenstaande een geringe daling te verwachten van het totaal van de basistaken. De huidige inzichten tonen een geringe stijging. De oorzaak is dat een aantal gemeenten verbeterde inzichten hebben ten aanzien van de omvang van hun basistaken. De belangrijkste stijgingen zijn te zien bij de gemeenten Reusel-De Mierden (+€ 0,1 mln.) en de gemeenten Gemert-Bakel en Nuenen (elk +€ 0,05 mln.).

6.5 Verzoektaken

Deze taken worden ingebracht door zowel deelnemers als niet-deelnemers. De verzoektaken van deelnemers zijn geraamd door de in de werkprogramma's 2015 opgenomen opgaven te indexereren (+1,4%) en de efficiency/besparingstaakstelling (-3%) toe te passen. Evenals bij de basistaken is voor één deelnemer wegens ontbreken van een werkprogramma, de begroting 2015 als basis genomen. In de begroting 2016 is naast de verzoektaken binnen de werkprogramma's voor het totaal van de deelnemers een post opgenomen voor aanvullende verzoektaken die de deelnemers buiten de werkprogramma's om bij de ODZOB in opdracht zullen geven. Deze post is geraamd op € 1,7 mln. en komt qua grootte nagenoeg overeen met de realisatie 2014 op deze post. Daarmee stijgt de omvang van de verzoektaken

van deelnemers licht. Voor de niet deelnemers wordt ten opzichte van begroting 2015 een afname van de verzoektaken verwacht van € 0,4 mln. (vóór correctie voor indexering en efficiency). Hiermee komt de raming van verzoektaken en basistaken overeen met de uitgangspunten uit de kadernota.

6.6 Collectieve taken

Voor dit programmadeel is € 512.239 opgenomen. Daarmee is deze post conform kadernota voortgezet op het niveau van begroting 2015, gecorrigeerd voor indexering en de efficiency/besparingstaakstelling van 3%. Daarnaast is conform begroting 2014 een geringe correctie doorgevoerd i.v.m. aanpassing van de bijdrage van een deelnemer als gevolg van herziene inzichten in het inrichtingenbestand. De collectieve taken zullen voor € 414.239 gerealiseerd worden in de vorm van uren, waarvoor bezetting is voorzien. Voor het resterende bedrag van € 98.000 zijn materiële (ofwel externe) kosten geraamd.

6.7 Intensiveringsbudget

In 2014 is door het Algemeen Bestuur besloten een Intensiveringsbudget ad € 0,29 mln. ter beschikking te stellen. Dit budget wordt in rekening gebracht bij de gemeenten die uit het Gemeentefonds een bijdrage hebben ontvangen voor VTH-taken rondom ex-VVGB-bedrijven. Voor 2016 en 2017 is in deze begroting rekening gehouden met een budget van de zelfde omvang, gecorrigeerd voor indexering en efficiency-/besparingstaakstelling. Over de toekenning deze intensiveringsbudgetten voor de jaren 2015 t/m 2017 zal nog separate besluitvorming plaatsvinden.

6.8 In rekening te brengen externe projectkosten

De ODZOB maakt in het kader van de opgedragen projecten materiële of externe kosten die direct aan dergelijke projecten gerelateerd zijn. Deze kosten worden één op één bij de opdrachtgevers in rekening gebracht. Op deze post worden deze opbrengsten verantwoord. Te denken valt bijvoorbeeld aan de kosten voor geluidsaneringsprojecten die bij aannemersbedrijven uitbesteed worden.

Aangezien dit bedrag op voorhand niet te bepalen is en aangezien dit resultaatneutraal is voor de ODZOB, is hier een p.m. post opgevoerd.

6.9 Baten uit doorbelaste kosten

De baten betreft de doorbelasting van garantielonen aan de latende partijen. In begroting 2015 hebben de baten daarnaast ook betrekking op de doorbelasting van huisvestingskosten aan SRE/MRE. Dat is in verband met nieuwe huisvesting in 2016 niet meer aan de orde.

6.10 Omvang van de deelprogramma's

Voor 2016 leidt dit tot de volgende omvang van de verschillende deelprogramma's:

Deelprogramma's 2016	bedrag	aantal uren	externe kosten	deelprogr. 2015 begroting	realisatie deelprogr. 2014
Basistaken	€ 5.101.455	58.834		€ 4.991.740	4.095.316
Verzoektaken	€ 9.644.015	111.222		€ 9.949.893	11.202.678
Subtotaal	€ 14.745.470	170.056	€ -	€ 14.941.633	€ 15.297.994
Collectieve taken	€ 512.239	4.777	€ 98.000	€ 528.108	515.369
Intensiveringsbudget	€ 292.760	3.376			163.810
Totaal	€ 15.550.469	178.209	€ 98.000	€ 15.469.741	€ 15.977.173

In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de bijdrage per opdrachtgever.

6.11 Kosten en uurtarief 2016

Uit de exploitatiebegroting zijn gemiddelde kosten per fte en gemiddelde uurtarieven af te leiden. Deze zijn hieronder weergegeven:

■ Kosten 2016	€ 15.871.984
■ Dekking uit programmakosten en doorbelasting garantielonen	€ 598.000
■ Kosten 2016 na dekking uit programmakosten en doorbelasting	€ 15.273.984
■ Declarabele uren	178.220
■ Gemiddeld uurtarief (exclusief € 1 tariefopslag ter opbouw algemene reserve)	€ 85,71

De ODZOB hanteert deskundigheidsgebonden uurtarieven. De uurtarieven zijn all-in (personeel, personele overhead en overige exploitatiekosten).

In het werkprogramma bepalen de opdrachtgevers de aan de ODZOB op basis van facturering toekomende middelen. In het werkprogramma geeft een opdrachtgever aan welke producten en diensten worden afgenomen van de ODZOB. Daarnaast wordt de geplande urenafname per product geraamd.

Om de omvang te kunnen bepalen hanteert de ODZOB een uurtarief per product. Dit tarief per product is samengesteld uit een verdeling van deskundigheden die aan het product werken. Deze verdeling van deskundigheden is gebaseerd op de normen van landelijke kwaliteitscriteria.

In de opgestelde producten- en dienstencatalogus is per onderdeel een inschatting gemaakt van de benodigde inzet van verschillende functies met bijbehorende kwaliteiten.

7 Investeringsruimte

7.1 Investeringsruimte

Aangenomen is dat de investeringen voor de nieuwe huisvesting in 2015 afgerond zijn.

Door de kapitaallasten van de begroting 2015 door te trekken naar de meerjarenraming ontstaat een beperkte investeringsruimte van circa € 0,2 mln. als gevolg van het feit dat een beperkt aantal activa in de loop van 2014 en 2015 volledig afgeschreven zullen zijn.

jaar	2014	2015(zie opm)	2016
investeringsbedrag		€ 75.000	€ 198.000

Opm: exclusief investering i.v.m. nieuwe huisvesting 2015)

Hoewel er op dit moment nog geen concrete investeringsplannen voor 2016 beschikbaar zijn, is het de verwachting dat deze ruimte wel nodig is voor de gebruikelijke kleine investeringen (ICT, facilitaire zaken, geluidsapparatuur e.d.)

8 Paragrafen

8.1 Lokale heffingen

De ODZOB is door de provincie Noord-Brabant gemandateerd om de leges te heffen. De inning vindt plaats door het bevoegd gezag, in casu de provincie. Evenals vorig jaar is uitgangspunt voor begroting 2016 dat het innen van leges steeds belegd is bij de verantwoordelijke opdrachtgever. In de begroting 2016 is geen rekening gehouden met het eventueel onderbrengen van deze taken bij de ODZOB.

8.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

8.2.1 Inleiding

In de Financiële Verordening Omgevingsdienst Zuidooost-Brabant 2013 is geregeld dat de kaders voor het financieel risicomanagement, het opvangen van risico's door verzekeringen, voorzieningen, het weerstandsvermogen en de gewenste weerstandscapaciteit dienen te worden vastgelegd in een nota "weerstandsvermogen en risicomanagement". Deze nota is vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur op 12 december 2013.

Het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten laat gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen vrij in het inkleuren van de begrippen risico, weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen. Deze organisaties, waaronder ook de ODZOB, dienen zelf risico's en de weerstandscapaciteit in beeld te brengen.

8.2.2 Weerstandsvermogen

Bufferfunctie

In beginsel hoeft de ODZOB niet zelf te beschikken over een buffer om financiële risico's op te vangen. Er kan immers een beroep gedaan worden op de deelnemers. Dit is evenwel vanuit praktisch oogpunt niet gewenst.

Om adequaat en effectief te kunnen reageren op de financiële risico's zal de ODZOB moeten beschikken over een financiële buffer. Hierdoor is de ODZOB in staat om risico's (binnen de door de deelnemers vooraf gestelde kaders) zelf op te vangen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit wordt gedefinieerd als de middelen en mogelijkheden waarover de ODZOB kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Het is een buffer om er voor te zorgen dat de organisatiedoelstellingen niet in gevaar komen, als risico's werkelijkheid worden.

Conform de uitgangspunten van de nota "weerstandsvermogen en risico management", rekent de ODZOB alleen de algemene reserve tot de weerstandscapaciteit.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de risico's (benodigde weerstandscapaciteit) die de ODZOB loopt. Voor het beoordelen van het weerstandsvermogen is inzicht nodig in zowel de omvang en de achtergronden van de mogelijke risico's als ook in de beschikbare weerstandscapaciteit.

De ratio tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit (op basis van geïnventariseerde risico's) geeft een indruk van het weerstandsvermogen van de ODZOB.

	Beschikbare weerstandscapaciteit
Ratio weerstandsvermogen =	-----
	Benodigde weerstandscapaciteit

Als norm voor het weerstandsvermogen wordt volgens de nota "weerstandsvermogen en risico management" een ratio tussen 1,0 en 1,4 gehanteerd.

Algemene reserve

De ODZOB heeft 2014 met een positief resultaat afgesloten. Voorgesteld wordt om een klein deel van dit positieve resultaat te bestemmen voor de egalisatiereserve verlofrechten, en het restant toe te voegen aan de algemene reserve. Daarmee ontstaat een geringe weerstandscapaciteit en een beperkt weerstandsvermogen. Hierdoor kunnen de eerste financiële risico's door de ODZOB zelf opgevangen worden. De omvang van deze risico's wordt benoemd in paragraaf 8.3.2.

De algemene reserve bedraagt ten tijde van het opstellen van deze begroting nul. De voorlopige cijfers van 2014 tonen een resultaat van circa € 0,63 mln. waarbij het voornemen bestaat om € 0,61 mln. van dit resultaat toe te voegen aan de algemene reserves. Het resultaat voor 2015 is nog ongewis. De huidige stand van de begroting inclusief de geplande begrotingswijzigingen toont een resultaat van € 0,08 mln. De voorliggende begroting 2016 toont een resultaat van € 0,18 mln. Hierbij zijn zoals bekend nog een aantal risico's te onderkennen. Uitgaande van de genoemde ramingen wordt in 2016 het actuele streefniveau voor de algemene reserves van circa € 0,8 mln. bereikt:

Algemene reserve per ultimo 2014	€ 0,0 mln.
Voorgenomen winstbestemming 2014	€ 0,61 mln.
Resultaat 2015 na voorgenomen begrotingswijzigingen	€ 0,08 mln.
Resultaat 2016 volgens voorliggende begroting	<u>€ 0,18 mln.</u>
Totaal	€ 0,87 mln.

T.z.t. zal aan de hand van de dan beschikbare concretere informatie over beschikbare algemene reserves en risico's (o.a. afhankelijk van de uitkomsten van de discussies omtrent garantiesalarissen) een besluit genomen moeten worden over de verder gewenste ontwikkeling van de algemene reserves.

8.2.3 Risicomanagement

Risicomanagement is het effectief omgaan met de kansen en bedreigingen die de realisatie van de organisatiedoelstellingen kunnen beïnvloeden. Hiervoor is het van belang dat er een continu proces wordt ingericht van identificeren, prioriteren en beheersen.

Hierdoor kunnen goed onderbouwde keuzes gemaakt worden met betrekking tot:

- Welke risico's gedragen kunnen worden?
- Welke beheersmaatregelen kunnen getroffen worden?
- Welke middelen moeten, ter afdekking van risico's, gereserveerd worden?

De wijze waarop met risico's wordt omgegaan kent de volgende alternatieven:

- Vermijden (bijvoorbeeld: stoppen met bepaalde activiteiten)
- Beheersen (bijvoorbeeld: maatregelen treffen door processen, procedures of organisatiecultuur aan te passen)
- Overdragen (bijvoorbeeld: verzekering afsluiten of activiteit uitbesteden)
- Accepteren

Verzekerde risico's

De ODZOB heeft een aantal risico's overgedragen door de volgende verzekeringen af te sluiten:

- Aansprakelijkheid bedrijven (Dekking voor Personen- en zaakschade voor een bedrag van € 2.500.000 per aanspraak. Dekking vermogensschade € 1.250.000 per aanspraak)
- Goed werkgeverschap (Dekking € 2.500.000 per aanspraak)
- Computerverzekering
- Inboedelverzekering
- Reconstructie administratie

Risico's

Hieronder volgt een, niet limitatief, overzicht van risico's die onderkend zijn wegens de oprichting en operationalisering van de ODZOB.

- **Algemeen**
 - o De werkzaamheden voor derden mogen niet meer dan een bepaald percentage van de omzet bedragen, teneinde te voorkomen dat de deelnemers aanbestedings- en mededingingsregels schenden wanneer zij opdrachten zonder meer aan de ODZOB gunnen. Volgens de huidige raming voor 2016 bedraagt dit percentage 12,5. Ten aanzien van dit item is er het risico dat het werkelijke percentage voor werk bij niet-deelnemers afwijkt als gevolg van minder opdrachten van deelnemers of meer opdrachten van niet-deelnemers dan verwacht.
In de loop van 2016 zal gestuurd moeten worden op de verdeling van werkzaamheden over deelnemers en niet- deelnemers.
Bovenstaand risico wordt dan ook als laag ingeschat.
- **Kosten**
 - o Gedurende 2013 en 2014 is gebleken dat het moeilijk is om de productiviteitsdoelstelling van 1340 declarabele uren per primaire fte te realiseren. Indien het werkelijke aantal productieve uren achterblijft bij de raming heeft dit forse financiële consequenties. Deels is dit risico in de begroting afgedekt daar er rekening is gehouden met 2 FTE extra inhuur i.v.m. mismatch.
 - o De invulling van het 3% taakstelling heeft geleid tot sobere middelentoedeling. Het risico bestaat dat de taakstelling niet gehaald wordt en dat kosten hoger uitvallen dan dat is geraamd.
- **Opbrengsten**

Aan de opbrengstenzijde zijn de volgende risico's te onderscheiden:

 - o In de begroting is bij de opbrengsten rekening gehouden met het tot medio 2017 (einde SBK periode) doorbelasten van garantielonen aan de latende partijen. Thans is niet duidelijk of een der grootste latende partijen bereid is te betalen. Dit betekent een risico voor de jaren 2016 en 2017 van € 0,5 mln. respectievelijk € 0,2 mln. Daarnaast bestaat nu

ook nog onduidelijkheid over de jaren 2014 en 2015 (betreft in totaal voor beide jaren € 1 mln.). Ook na afloop van de SBK-periode zal de ODZOB nog garantiesalarissen moeten betalen. Het bedrag per jaar loopt op tot circa € 1 mln. per jaar in 2019 en zal daarna als gevolg van personeelsverloop geleidelijk afnemen. De garantiesalarissen die de ODZOB na afloop van de SBK-periode aan zijn personeel moet betalen bedragen kunnen niet meer aan de latende partijen doorbelast worden. Deze kosten worden niet als risico aangemerkt aangezien deze een gegeven zijn.

- o Met ingang van 2014 heeft een bevoegdheidsverschuiving voor de zogenaamde VVGB-bedrijven plaatsgevonden van de provincie naar de gemeenten. Het werkprogramma van de Provincie is dienovereenkomstig verlaagd. Voor de overige deelnemers heeft de bevoegdheidsverschuiving enerzijds geleid tot verhoging van de werkprogramma's en anderzijds tot een meerjarig gezamenlijk intensiveringsbudget. Het risico bestaat dat de deelnemers de verhoging van de werkprogramma's niet zullen handhaven. Ook de toekenning van het intensiveringsbudget voor de jaren 2016 en 2017 is ten tijde van de opstelling van deze begroting nog niet zeker. Momenteel is in de begroting 2016, en in de meerjarenraming voor het jaar 2017 een intensiveringsbudget van circa € 0,3 mln. voorzien
- o M.b.t. tot de werkzaamheden in het kader van bodemtaken zijn een tweetal risico's te benoemen. Het eerste betreft de uitvoering van de Wet Bodembescherming. De provincie, gemeente Eindhoven en gemeente Helmond ontvangen budgetten die veelal leiden tot opdrachtverlening aan de ODZOB. Deze budgetten worden in de toekomst mogelijk verlaagd, hetgeen zou kunnen leiden tot minder opdrachten voor de ODZOB. Het tweede risico betreft het voornemen van het rijk om met de invoering van de Omgevingswet in 2018 de bevoegdheid voor bodem te verschuiven van provincie naar gemeenten. Dit betekent voor de ODZOB een risico op opdrachtvermindering. Momenteel heeft € 1,6 mln. van de opdrachtverlening van de provincie betrekking op deze taken.
- o De opdrachtverlening door zowel deelnemers als niet-deelnemers staat onder druk. Deelnemers zijn geneigd om lage indicaties voor verzoektaken binnen de werkprogramma's af te geven, waardoor een forse post van de geraamde omzet bij deelnemers opgenomen is als opdrachten buiten het werkprogramma. De transitie van het voormalige SRE resulteert in minder structurele opdrachten. Overige niet-deelnemers zouden steeds meer kunnen gaan leunen op hun eigen omgevingsdienst. Dit alles leidt ertoe dat een fors deel van de batenkant van de (meerjaren)begroting onzeker is, terwijl de kostenkant veel minder flexibel is. Als worstcase scenario dient de situatie beschouwd te worden dat de ODZOB zich uitsluitend dient te richten op de basistaken, aangevuld met de werkzaamheden die (volgens de verplichting vastgelegd in de DVO) deelnemers moeten inbrengen om het opgedragen werk qua capaciteit overeen te laten komen met het ingebrachte personeel. Dit impliceert een risico tussen € 0 en € 8 mln. voor 2016. Immers de aldus wegvallende baten kunnen op korte termijn nauwelijks gecompenseerd worden door afbouw van kosten. Ook voor de navolgende jaren is een dergelijk risico te onderkennen.
- o In de begroting 2016 en de meerjarenraming is uitgegaan van de realisatie van een taakstelling waarvan een deel in de vorm van efficiencyverbetering gerealiseerd moet worden. Voorwaarde voor deze efficiencyverbetering (en die van 2015) is een standaardisering van werkwijzen werkafspraken (conform concernplan) met de deelnemers in de GR als collectief. De efficiencytaakstelling kan niet alleen door de ODZOB

gerealiseerd worden, maar uitsluitend in samenwerking met de deelnemers. Het al dan niet realiseren van de taakstelling vormt een risico.

Bovengenoemde risico's kunnen leiden tot een negatief resultaat. In artikel 30 lid 4 van de GR is ten aanzien van een negatief resultaat het volgende bepaald:

"Het algemeen bestuur kan besluiten de blijkens de jaarrekening behaalde negatieve resultaten geheel of ten dele:

- a. Af te boeken van reserves, voor zover aanwezig;
- b. Ten laste te brengen van de deelnemers naar rato van ieders afname (=omzet) in het jaar waarop de jaarrekening betrekking heeft."

Dit betekent dat elke deelnemer naar proportie van zijn omzet deelneemt in bovengenoemde risico's. Op dit moment is een kwantificering (op basis van kansberekening) van bovengenoemde risico's niet voorhanden en is het niet mogelijk om op die manier de benodigde weerstandscapaciteit te berekenen. De nu in de nota weerstandsvermogen en risicomanagement gehanteerde streefwaarde voor de weerstandscapaciteit in de vorm van een algemene reserve ter grootte van 5% van de totale exploitatielast (circa € 800.000) lijkt in het licht van bovengenoemde risico's op zijn plaats. De ODZOB is voornemens om op korte termijn met behulp van externe expertise de risico's beter in beeld te brengen en te kwantificeren.

8.3 Financiering

In deze paragraaf worden de ontwikkelingen en uitgangspunten gepresenteerd met betrekking tot kasgeldlimiet, rente, geldleningen en beleid ten aanzien van treasury.

8.3.1 Rentevisie

De ODZOB heeft een lening van € 2 mln. euro afgesloten. De lening wordt in 4 jaarlijkse termijnen afgelost met een looptijd van 4 jaar. De eerste aflossing heeft conform planning plaats gevonden op 17 juni 2014. De laatste zal plaatsvinden op 17 juni 2017. De lening heeft een rentepercentage van 1,07. Daarnaast heeft de ODZOB een kredietfaciliteit tot maximaal € 1,8 mln. met een contractduur van één jaar, welke steeds stilzwijgend wordt verlengd. De rente is gebaseerd op de 1-maands euribor met een spread van 0,35%. De ODZOB heeft tot op heden nog geen gebruik hoeven maken van deze kredietfaciliteit.

8.3.2 Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet voor gemeenschappelijke regelingen is 8,2% van het begrotingstotaal.

In de berekening van de kasgeldlimiet worden de volgende posten meegenomen:

- de opgenomen gelden met een oorspronkelijke rentetypische looptijd van korter dan één jaar;
- de schuld in rekening-courant;
- de voor een termijn van korter dan één jaar ter bewaring in de kas gestorte gelden van derden, en
- overige geldleningen die geen onderdeel uitmaken van de vaste schuld;

verminderd met het gezamenlijk bedrag van:

- de contante gelden in kas;
- de tegoeden in rekening-courant, en
- de overige uitstaande gelden met een rentetypische looptijd van korter dan één jaar

De netto vlottende schuld van de ODZOB mag daarom niet meer bedragen dan € 1,35 mln. Indien de kasgeldlimiet twee achtereenvolgende kwartalen overschreden wordt, dient de toezichthouder op de

hoogte gesteld te worden en dient een plan opgesteld te worden hoe weer aan de kasgeldlimiet kan worden voldaan.

8.3.3 Renterisiconorm

De renterisiconorm schrijft voor welk deel van de lange termijn leningen (> 1 jaar) maximaal vernieuwd mag worden in een begrotingsjaar. Voor gemeenschappelijke regelingen, waaronder de ODZOB is dit vastgesteld op 20%.

Het renterisico op de vaste schuld in een jaar wordt als volgt berekend: de som van het bedrag aan herfinanciering en het bedrag aan renteherziening op de vaste schuld.

Voor de renterisiconorm geldt een minimum van € 2.500.000. Zoals uit de volgende paragraaf blijkt, bedraagt de totale lange termijn lening van de ODZOB minder dan deze norm.

8.3.4 Financiering

De ODZOB stuurt voorschotnota's (3 maal per jaar) op basis van het werkprogramma per opdrachtgever. Voor verzoektaken buiten het werkprogramma geldt dat deze maandelijks achteraf worden gefactureerd. De collectieve taken en de taken in het kader van Kwaliteit, innovatie en efficiency worden eenmaal per jaar vooraf gefactureerd.

Voor de posten die buiten de werkprogramma's om in opdracht gegeven worden, dient de ODZOB zelf financiering te regelen. Daartoe heeft de ODZOB een lening van € 2 mln. afgesloten. Voor de beschrijving van deze lening wordt verwezen naar paragraaf 8.4.1 rentevisie.

Daarnaast heeft de ODZOB een kredietfaciliteit tot maximaal € 1,8 mln. met een contractduur van één jaar, welke steeds stilzwijgend wordt verlengd. De rente is gebaseerd op de 1-maands euribor met een spread van 0,35%. Hoe de financieringsbehoefte van de ODZOB zich ontwikkelt is enerzijds sterk afhankelijk van de mate waarin de deelnemers hun in opdracht te geven werkzaamheden vooraf in werkprogramma's opgeven. Anderzijds is ook de betaaldiscipline van de deelnemers van invloed op de financieringsbehoefte. Tot op heden heeft de ODZOB nog geen gebruik hoeven maken van de laatst genoemde kredietfaciliteit.

8.3.5 Liquiditeitsprognose

Liquiditeitsprognose (bedragen x € 1,-)		
	2015	2016
Beginstand liquide middelen	3.315.633	1.888.381
Resultaat boekjaar	179.000	178.209
Afschrijving	518.748	520.000
Afloop voorontvangen isv gelden	-1.000.000	-1.000.000
Aflossing lening	-500.000	-500.000
Investeringsbasis	-75.000	-200.000
Investeringshuisvesting	-550.000	
Totaal mutaties	-1.427.252	-1.001.791
Eindstand liquide middelen	1.888.381	886.590

Deze prognose heeft betrekking op de geldstromen in 2015 en 2016 en is gebaseerd op de liquiditeitspositie per 31 december 2014.

In de prognose is het resultaat over de jaren 2015 en 2016 als liquiditeit aangemerkt. Daarbij is voor het resultaat van 2015 aangenomen dat ook in 2015 het intensiveringsbudget ter beschikking wordt gesteld. Verder is er een correctie uitgevoerd voor afschrijvingen, die wel onderdeel van het resultaat zijn, maar geen aanslag op de liquide middelen betekenen. Andere componenten waar in de prognose rekening mee is gehouden zijn de aanwending van de vooruit ontvangen ISV-gelden (€ 1 mln. per jaar), de jaarlijkse

aflossingscomponent voor de 4-jarige lening (€ 0,5 mln. per jaar) en de geplande investeringen voor de jaren 2015 en 2016.

De ODZOB heeft zoals in de vorige paragraaf is aangegeven een kredietfaciliteit tot maximaal € 1,8 mln. Van deze faciliteit wordt in bovenstaande prognose geen gebruik gemaakt.

8.4 Onderhoud kapitaalgoederen

Voor de ODZOB is dit niet van toepassing omdat het kantoor waarin de ODZOB gehuisvest is, wordt gehuurd en er verder geen voor deze paragraaf relevante activa zijn.

8.5 Bedrijfsvoering

8.5.1 Personeel en organisatie

Formatie en bezetting en flexibele schil

De formatie zal in 2016 dalen naar 166,2 fte, de vaste bezetting daarentegen zal verder dalen naar circa 156,7 fte. Op het moment dat er wegens natuurlijk verloop vacatureruimte ontstaat, zal deze ruimte door flexibele contracten (tijdelijke aanstelling, payroll-contracten of inhuur) worden ingevuld. De ODZOB zal zoveel mogelijk externe mobiliteit van medewerkers ondersteunen. Indien inhuur noodzakelijk is zal steeds eerst bij de deelnemers gecheckt worden of de gevraagde expertise/capaciteit daar beschikbaar is. De ODZOB streeft uiteindelijk naar een flexibele schil van 20% van de formatie.

Investeren in persoonlijke ontwikkeling

Investeren in mensen gebeurt onder andere door in te zetten op voldoende opleidingsmogelijkheden, zowel organisatie-breed als individueel. In 2016 zal invulling gegeven worden aan een dienstbreed opleidingsplan waarbij ingezet zal worden op ontwikkeling van kennis en vaardigheden. Daarin zal de nodige aandacht worden geschonken aan de EVC-trajecten en daaruit voortvloeiende opleidingen die medewerkers dienen te volgen om te kunnen voldoen aan de landelijke kwaliteitscriteria. De jaarlijkse opleidingsmiddelen bedragen circa 2% van de bruto loonsom. Dit is inclusief een Cao bepaald persoonlijk opleidingsbudget van € 500 per fte.

De ontwikkeling van de medewerkers is onderdeel van de functionerings- en beoordelingscyclus. Met iedere medewerker vindt jaarlijks een start- voortgangs- en beoordelingsgesprek plaats. Met medewerkers worden concrete afspraken gemaakt over de te behalen resultaten (WAT) en over de gewenste ontwikkeling van competenties (HOE).

Interne mobiliteit

De veranderende omgeving vereist een flexibele organisatie met flexibele medewerkers. In 2016 zal verder invulling gegeven worden aan de interne mobiliteit door een interne flexpool. Hiermee zal de onderlinge personele uitwisselbaarheid en de interne flexibiliteit worden vergroot.

Strategische personeelsplanning

Het instrument om bovenstaande te realiseren, en daarmee te zorgen dat de juiste personen, op het juiste moment, op de juiste plaats in de organisatie aanwezig zijn om de werkzaamheden uit te voeren is strategische personeelsplanning. Het is géén eenmalige activiteit, maar cyclisch en dient afgestemd te worden op de organisatieontwikkeling en veranderingsprocessen, zodat het instrument bijdraagt aan het inzetten van medewerkers waar zij het meest succesvol en/of nodig zijn.

De ODZOB heeft in 2015 een start gemaakt met strategische personeelsplanning waardoor inzicht is ontstaan in het huidige personeelsbestand (kwantitatief en kwalitatief) en de behoefte aan personeel op de korte en middellange termijn. In 2016 zullen de nodige (individuele) maatregelen getroffen worden om tijdig aan de kwalitatieve en kwantitatieve personeelsbehoefte te voldoen.

Vervoersplan

Conform het Sociaal Beleidskader zal in 2015 een Vervoersplan worden opgesteld en in 2016 (nieuwe huisvesting) worden geëffectueerd. Dit zal in samenspraak met de beide andere Brabantse omgevingsdiensten tot stand komen. Het gebruik van het openbaar vervoer en de fiets wordt gestimuleerd. Er wordt gestreefd naar een optimale mix van de verschillende vervoersmogelijkheden voor zowel het woon-werkverkeer als dienstreizen, bestaande uit OV-abonnementen, NS-businesscards, eigen auto en zuinige lease-auto's.

8.5.2 Huisvesting en facilitaire zaken

Huisvesting

Het huurcontract voor de huisvesting in het EOB-gebouw loopt tot eind 2015. In 2014 is gestart met een selectieproces voor nieuwe huisvesting in of na 2015. Er is een programma van eisen opgesteld, waarbij de principes van Het Nieuwe Werken het uitgangspunt zijn voor de inrichting en gebruik van de werkplekken. Lage kosten, de ligging in de regio en duurzaamheid zijn andere criteria die van belang zijn bij de keuze voor nieuwe huisvesting, evenals nabijheid van een OV-knooppunt, en de mogelijkheid om bepaalde voorzieningen te kunnen delen met andere gebruikers (receptie, catering, vergaderruimtes, etc.). De begroting 2016 is gebaseerd op de verwachte kosten van de nieuwe locatie. In de nieuwe huisvesting zal namelijk bespaard kunnen worden op diverse huisvestingskosten waaronder de huur- en servicekosten voor de locatie, receptie, catering en schoonmaak. Er is een besparingsdoelstelling opgenomen op de huisvestingskosten vanaf 1-1-2016 van € 0,2 mln. per jaar.

Wagenpark

In 2015 zal de uitkomst van het vervoersplan beschikbaar zijn. De begroting 2016 is gebaseerd op het huidige wagenpark (drie lease-auto's en gebruik van Greenwheels) maar de daadwerkelijke kosten kunnen afhankelijk van de uitkomst van het vervoersplan hoger uitvallen. Hier staat dan een verlaging van de declaratiekosten dienstreizen tegenover.

Het Nieuwe Werken

In 2016 zal op de nieuwe locatie het nieuwe werken in een flex-concept doorgevoerd gaan worden. Onderdeel van het voorstel voor de nieuwe huisvesting is een investering in meubilair (flexbureaus, bureaustoelen, lockers en ICT voorzieningen) aangezien op de huidige locatie gewerkt wordt met verouderd, afgeschreven en niet-flexibel meubilair. Dan zal ook worden gezien of eigendom dan wel lease de beste optie is.

8.5.3 ICT

De ODZOB is een dienstverlenende organisatie waar het kernproces vrijwel geheel bestaat uit het registreren, verwerken en leveren van informatie. Deze informatie is al behoorlijk digitaal beschikbaar of zal de komende tijd verder digitaal beschikbaar komen. Hiermee is de rol van de informatiesystemen (ICT) cruciaal voor de continuïteit, de efficiency en de effectiviteit van de bedrijfsvoering.

Welke informatie wordt geleverd en hoe de systemen hierin ondersteunen (geautomatiseerde werkprocessen), wordt bepaald door:

- Bestuurlijk kader en markt-/brancheontwikkelingen (externe factoren);
- Vervangingsinvesteringen en contracten (verplichtingen).

Het beleid voor 2016 is niet sterk gewijzigd, inhoudelijk is er wel sprake van veranderingen. Zo is de informatie-uitwisseling en informatie-integratie tussen de ODZOB, deelnemers andere omgevingsdiensten en ketenpartners nog steeds van groot belang, maar is de beoogde invulling anders: waar in eerste instantie werd gedacht aan het automatiseren van de overdracht VTH (deel)processen van deelnemer naar ODZOB en vice versa, is nu het gezamenlijk gebruik van kerninformatie ('locatiedossiers') een vorm van integratie en uitwisseling met een breder draagvlak. (zie ook hoofdstuk 2).

Niet alleen de Omgevingsdiensten en de ketenpartners, maar ook de landelijke overheid (Omgevingswet, Laan van de Leefomgeving) en leveranciers van VTH systemen zien deze koers (steeds meer) als toekomstbestendig. Beoogd wordt om samen met de deelnemers in de ODZOB projecten te gaan starten in 2015 en 2016 waarin gezamenlijk naar de beste oplossing in de regio Zuidoost-Brabant wordt gezocht. Ook zal samen met de beide andere Brabantse omgevingsdiensten een lange termijnvisie ontwikkeld worden voor samenwerking op het gebied van ICT en informatievoorziening.

Dergelijke ontwikkelingen zetten meer druk op de informatievoorziening van de ODZOB: op capaciteit, functionaliteit en beschikbaarheid. Om de beheerkosten niet onevenredig te laten groeien en om aan te sluiten op toekomstige ontwikkelingen in de ICT, zal de ODZOB meer (standaard) ICT functionaliteit uit de cloud gaan afnemen. Door dit in 2015 voor te bereiden en in 2016 verder uit te rollen sluit het aan op de bestaande gebruiks- en afschrijvingstermijnen van de ICT voorzieningen.

8.5.4 Kwaliteitsbeleid

De wettelijke verankering van de landelijk vastgestelde Kwaliteitscriteria 2.1 is niet opgenomen in de wijziging van het wetsvoorstel Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving. Volgens het nieuwe wetsvoorstel gaan provincies en gemeenten zelf bepalen aan welke kwaliteitseisen de omgevingsdienst moeten voldoen. IPO en VNG hebben afgesproken dat partijen modelverordeningen gaan opstellen voor kwaliteitseisen waarmee provincies en gemeenten afspraken maken met omgevingsdiensten.

In 2015 heeft de Omgevingsdienst nadere invulling gegeven aan het vormgeven van haar kwaliteitsmanagementsysteem op basis van een kwaliteitsprogramma. In dit programma zijn implementatie- en verbetertrajecten opgenomen die moeten leiden tot een kwalitatief hoogwaardige uitvoering van zowel VTH (kwaliteitscriteria), als ondersteunende processen.

Primaire als ondersteunende processen binnen de Omgevingsdienst worden zoveel als mogelijk (verder) gestandaardiseerd. Om dit te bereiken wordt er gewerkt vanuit een standaard VTH-proces voor alle deelnemers.

Om output (bij) te sturen en outcome te meten heeft de Omgevingsdienst haar rapportage- en monitoringmodule verder uitgewerkt en daar waar mogelijk geautomatiseerd. De Omgevingsdienst heeft alleen grip op de kwaliteit van het gehele VTH-proces voor de taken die met mandaat zijn overgedragen. Daarnaast zal door middel van de jaarlijkse evaluatie over de uitvoering van de taken input worden geleverd voor nieuw beleid.

De Omgevingsdienst moet voldoen aan de archiefeisen die gelden voor overheden. Voor de deelnemers die taken onder mandaat hebben overgedragen, moet ook de archivering van de uitgevoerde taken worden geborgd. Met de provinciale Archiefinspectie zal het Post- en archiefbeleid verder worden uitgewerkt.

Samen met de beide andere Brabantse omgevingsdiensten zal gezocht worden naar trajecten die gezamenlijk kunnen worden opgezet, ten behoeve van effectiviteit en efficiëntie. Zo zal de inkoop-functie door de ODZOB voor alle drie de diensten uitgevoerd gaan worden.

8.5.5 Vennootschapsbelasting

Gemeenten, provincies en waterschappen krijgen met ingang van 1 januari 2016 te maken met het feit dat ze mogelijk voor een deel van hun activiteiten vennootschapsbelastingplichtig worden. Dit geldt ook voor gemeenschappelijke regelingen. Gezien de mogelijke gevolgen voor administratie, financieel beleid en automatisering is het van belang dat de ODZOB tijdig voorbereidingen treft voor de implementatie van de vennootschapsplicht. In verband met het specifieke karakter van de Vennootschapsbelasting heeft de ODZOB er voor gekozen om zich in dit implementatietraject te laten begeleiden door een externe deskundige. Op dit moment is de impact van de aankomende wetgeving voor de ODZOB nog niet duidelijk. Daarom is in deze begroting nog geen rekening gehouden met de eventuele consequenties. Wanneer in een later stadium de consequenties helder in beeld zijn, zal indien nodig een begrotingswijziging gepresenteerd worden.

8.6 Verbonden partijen

De ODZOB heeft geen bestuurlijke of financiële belangen in andere organisaties.

Bijlage 1 Specifieke bijdrage per opdrachtgever

De financiële bijdrage per opdrachtgever is enerzijds gebaseerd op de verwachte opdrachtverlening voor basistaken en verzoektaken (uitgaande van een afgestemde urenafname en uurtarieven) en anderzijds op een bijdrage voor de collectieve taken en taken in het kader van het intensiveringsbudget voor Kwaliteit, innovatie & efficiency. Overeenkomstig artikel 31 lid 1 van de GR is onderstaand overzicht opgesteld.

De verdeling van de kosten van collectieve taken is gebaseerd op de werkwijze zoals vastgesteld door het AB. De verdeling van de kosten van de taken in het kader van Kwaliteit, innovatie & efficiency is gebaseerd op de werkwijze zoals vastgesteld door het AB voor het jaar 2014.

Baten per programma 2016*						begroting 2015		realisatie baten 2014
Deelnemer	landelijke basistaken	verzoek taken	collectieve taken **	intensiverings budget	totaal taken	totaal taken****	waarvan basis	totaal taken
Asten	€ 141.817	€ 47.084	€ 13.392	€ 6.467	€ 208.761	€ 205.671	€ 144.185	€ 214.064
Bergeijk	€ 117.037	€ 97.694	€ 15.140	€ 3.186	€ 233.057	€ 241.361	€ 155.092	€ 195.580
Best	€ 123.986	€ 184.432	€ 12.604	€ 5.406	€ 326.428	€ 325.979	€ 90.568	€ 360.095
Bladel	€ 192.569	€ 114.716	€ 12.896	€ 16.216	€ 336.397	€ 325.526	€ 238.613	€ 330.111
Cranendonk	€ 109.264	€ 23.500	€ 10.234	€ 19.884	€ 162.882	€ 144.633	€ 111.088	€ 340.717
Deurne	€ 294.375	€ 186.672	€ 23.264	€ 13.030	€ 517.341	€ 512.729	€ 299.289	€ 511.783
Eersel	€ 88.098	€ 75.577	€ 19.775	€ 18.823	€ 202.273	€ 197.223	€ 85.345	€ 226.252
Eindhoven	€ 410.857	€ 914.145	€ 44.596	€ 60.328	€ 1.429.927	€ 1.401.570	€ 417.716	€ 1.450.616
Geldrop- Mierlo	€ 71.267	€ 117.329	€ 10.127	€ 18.050	€ 216.773	€ 217.888	€ 66.626	€ 244.818
Gemert- Bakel	€ 372.140	€ 101.748	€ 23.740	€ 21.911	€ 519.540	€ 524.889	€ 325.877	€ 806.161
Heeze- Leende	€ 60.687	€ 33.910	€ 6.248	€ 8.108	€ 108.952	€ 102.528	€ 61.699	€ 144.439
Helmond	€ 530.496	€ 167.356	€ 25.570	€ 35.039	€ 758.461	€ 777.558	€ 539.437	€ 862.884
Laarbeek	€ 195.816	€ 88.287	€ 15.463	€ 15.733	€ 315.299	€ 305.527	€ 195.845	€ 312.376
Nuenen	€ 50.012	€ 119.800	€ 11.123	€ -	€ 180.935	€ 197.856	€ -	€ 228.947
Oirschot	€ 116.561	€ 21.611	€ 14.001	€ 11.583	€ 163.756	€ 153.560	€ 114.873	€ 264.534
Reusel- de Mierden	€ 96.228	€ -	€ 12.030	€ -	€ 108.258	€ 120.160	€ 1.879	€ 171.045
Someren	€ 204.054	€ 374.818	€ 20.803	€ 3.764	€ 603.440	€ 609.686	€ 207.461	€ 766.173
Son en Breugel	€ 73.716	€ 90.565	€ 13.937	€ 7.722	€ 185.940	€ 202.933	€ 74.947	€ 160.962
Valkenswaard	€ 77.913	€ 53.016	€ 11.789	€ 3.764	€ 146.482	€ 144.865	€ 78.804	€ 319.546
Veldhoven	€ 94.731	€ 110.228	€ 12.223	€ 20.560	€ 237.741	€ 207.331	€ 51.789	€ 350.887
Waalre	€ 18.973	€ 30.298	€ 5.223	€ 3.186	€ 57.681	€ 60.438	€ 19.290	€ 73.132
Provincie Noord- Brabant	€ 1.660.855	€ 3.011.286	€ 178.062	€ -	€ 4.850.204	€ 5.028.837	€ 1.711.317	€ 5.830.286
Raming deeln. buiten werkprogr.	€ -	€ 1.689.178	€ -	€ -	€ 1.689.178	€ 1.036.996	€ -	inclusief***
overige klanten	€ -	€ 1.990.764	€ -	€ -	€ 1.990.764	€ 2.423.998	€ -	€ 1.811.764
Totaal	€ 5.101.455	€ 9.644.015	€ 512.239	€ 292.760	€ 15.550.469	€ 15.469.741	€ 4.991.740	€ 15.977.173

* Baten inclusief € 1,- tariefopslag ter opbouw algemene reserve

** Totaal collectieve taken is inclusief € 98.000 externe kosten

*** Inclusief € 1.749.178,- opdrachten buiten werkprogramma's deelnemers

**** Begroting 2015 nog geen intensiveringsbudget o.b.v. ex VVBG taken toegekend